

**UCHWAŁA NR XX/152/2016
RADY GMINY USTRONIE MORSKIE**

z dnia 18 marca 2016 r.

**w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Ustronie Morskie
na lata 2016 – 2018.”**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1515) oraz art. 176 pkt. 1 ustawy z dnia 9 marca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 332) Rada Gminy uchwała, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Ustronie Morskie na lata 2016 – 2018”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Ustronie Morskie.

§ 3. Uchyla się uchwałę numer XX/146/2016 z dnia 18.03.2016 roku w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Ustronie Morskie na lata 2016 – 2018.”

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Bernadeta Borkowska

Załącznik do Uchwały Nr XX/152/2016

Rady Gminy Ustronie Morskie z dnia 18.03.2016 roku

**Program Wspierania Rodziny
w Gminie Ustronie Morskie
na lata 2016-2018**

2015

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
1. PODSTAWOWE POJĘCIA DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA	4
2. REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA	6
3. CHARAKTERYSTYKA GMINY	9
4. DIAGNOZA SYTUACJI RODZINY I DZIECKA W GMINIE	11
4.1. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA	11
4.2. SYTUACJA MIESZKANIOWA RODZIN.....	12
4.3. SYTUACJA DZIECKA W ŚRODOWISKU SZKOLNYM I RODZINNYM	15
4.4. SYTUACJA RODZINY I DZIECKA W ŚRODOWISKU LOKALNYM.....	20
4.5. POMOC SPOŁECZNA RODZINIE I DZIECKU	28
4.6. DZIECKO I RODZINA WSPIERANI PRZEZ PORADNIĘ PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNĄ	36
4.7. PRZESTĘPCZOŚĆ ORAZ DZIAŁANIA PODEJMOWANE NA RZECZ ZAPEWNIENIA BEZPIECZEŃSTWA	38
4.8. RODZINA I DZIECKO POD KURATELĄ SĄDOWĄ	40
4.9. ANALIZA SWOT	41
4.10. ZASOBY WSPIERAJĄCE RODZINĘ I DZIECKO W GMINIE.....	45
5. CEL GŁÓWNY PROGRAMU, CELE OPERACYJNE, DZIAŁANIA	47
6. REALIZACJA PROGRAMU	51

WPROWADZENIE

Dziecko i rodzina wymagają wsparcia oraz szczególnej troski i ochrony. Działalność na rzecz rodzin powinna koncentrować się na wyrównywaniu pomiędzy nimi nieuzasadnionych i niezawinionych różnic socjalnych, tworzeniu im równych szans oraz asekurowaniu w obliczu ryzyka życiowego, natomiast działania podejmowane na rzecz dzieci winny mieć na celu ochronę ich praw, wyrównywanie szans życiowych poprzez ułatwianie dostępu do oświaty, służby zdrowia i wypoczynku oraz zapewnienie im ochrony w obliczu zagrożeń.

Z punktu widzenia polityki społecznej, która odpowiada za tworzenie warunków samodzielnego funkcjonowania rodziny, rodzina i dziecko stanowią przedmiot niejako selektywnego zainteresowania. Jest tak dlatego, że odnosi się ono zwłaszcza do tych rodzin i pochodzących z nich dzieci, które na pewnym etapie swojego życia stają się bezradne i marginalizowane.

Czynników powodujących bezradność i marginalizację rodziny jest wiele. Co budzi niepokój, ich liczba w ostatnim okresie wzrasta. Jedną z głównych przyczyn zwiększania się zjawisk niepożądanych, godzących w dobro rodziny i dziecka, jest wyczerpanie się więzi społecznych spajających struktury rodziny, wprowadzające element rozchwiania równowagi i harmonii w ich życiu.

Możliwość świadczenia komplementarnego wsparcia rodzinom, które stają się bezradne i marginalizowane, daje stworzenie lokalnego systemu wspierania rodziny. W systemie takim ważne jest, by prowadzone działania oprzeć na przekonaniu, że naturalnym i koniecznym środowiskiem wychowania dziecka jest rodzina. W pierwszej kolejności powinien on być nastawiony na pomoc w rozwiązywaniu życiowych problemów rodziny, zanim nastąpi rozkład więzi rodzinnych oraz zaistnieją okoliczności zmuszające do rozłączenia rodziny. Należy przy tym pamiętać, iż efektywna praca z rodziną musi być stała, intensywna i dotyczyć jej ważnych problemów.

Niniejszy Program został opracowany w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Ustroniu Morskim przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Jest on zgodny z art. 176 pkt. 1 ustawy z dnia 9 marca 2012 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 332 z późn. zm.), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny”.

1. PODSTAWOWE POJĘCIA DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA

Istnieje wiele definicji rodziny. Najogólniej określa się ją jako podstawową komórkę społeczną, składającą się z rodziców (rodzica) i dzieci. Podkreśla się również instytucjonalną formę małżeństwa, poprzez którą powstaje system pokrewieństwa i dziedziczenia. Elementem wyróżniającym rodzinę jest wspólnota mieszkaniowa, tworząca najczęściej jedno gospodarstwo domowe, które może obejmować dwa, a nawet trzy pokolenia. Cechą wspólną wszystkich definicji rodziny jest to, że zapewnia ona ciągłość biologiczną społeczeństwa i przekazuje dziedzictwo kulturowe następnym pokoleniom. Ogólnie rzecz ujmując, rodzinę charakteryzuje współwystępowanie takich elementów, jak: wspólne zamieszkanie członków, wspólne nazwisko, wspólna własność oraz wspólna kultura duchowa.

Rodzina pełni szereg funkcji mających na celu zaspokajanie potrzeb swoich członków. Przede wszystkim warunkuje prawidłowy rozwój biologiczny i psychospołeczny dziecka. Jest pierwszą instytucją wychowawczą, w której przebiega proces socjalizacji dzieci, kształtowanie ich osobowości oraz przygotowanie do przyszłych ról społecznych. Rodzina oddziałuje na dziecko poprzez określony i swoisty układ stosunków społecznych, na których podłożu dziecko przyswaja sobie określone wartości i wzory osobowe.

Każda rodzina tworzy własną, niepowtarzalną atmosferę życia domowego, na którą wpływają między innymi: stosunki wzajemne między małżonkami, miłość rodzicielska do dzieci, codzienne zachowania członków rodziny, kultywowanie tradycji, a także służba uznawanym wartościom. Wychowawcze oddziaływanie rodziny ma istotny wpływ na socjalizację dzieci i młodzieży w drodze nieuświadomionego często przekazywania wiedzy o otaczającym świecie wraz z wartościowaniem go i preferowaniem wzorów zachowań.

Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny zagraża jednak szereg czynników, wśród których istotną rolę odgrywają zjawiska patologiczne. Ich oddziaływanie czyni daną rodzinę dysfunkcyjną, czyli taką, która nie potrafi sprostać swoim obowiązkom względem dzieci i innych członków rodziny oraz pomyślnie rozwiązywać swoich problemów i sytuacji kryzysowych. Do zjawisk patologicznych zalicza się: alkoholizm, narkomanię, przestępczość rodziców oraz przemoc w rodzinie. Są one najczęstszą przyczyną niedostosowania społecznego dzieci.

Dziecko, podobnie jak rodzina, nie posiada jednoznacznej definicji. Według Kodeksu cywilnego to osoba, która nie ukończyła 18 lat i nie uzyskała pełnej zdolności do czynności prawnych. W Kodeksie karnym osobę do ukończenia 17. roku życia uważa się za nieletnią. Dzieci do 13. roku życia nie mają zdolności do czynności prawnych, a w ich imieniu działają

rodzice lub opiekunowie prawni. Ograniczoną zdolność do czynności prawnych Kodeks cywilny przyznaje dzieciom, które ukończyły 13 lat.

Pełną zdolność do czynności prawnych uzyskuje się wraz z ukończeniem 18. roku życia (jedyne odstępstwo stanowi wcześniejsze zawarcie związku małżeńskiego). Dziecko pozostaje aż do uzyskania pełnoletności, tj. ukończenia 18 lat, pod władzą rodzicielską.

2. REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA

Rodzina i dziecko są chronione zarówno w ustawodawstwie polskim, jak i międzynarodowym. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej w art. 18. stanowi, że małżeństwo, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej. Kolejne artykuły konkretyzują to stwierdzenie, odnosząc je do różnych aspektów życia rodzinnego.

Rozwinięcie norm zawartych w Konstytucji, a odnoszących się do rodziny, znajduje miejsce w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym. W dokumencie tym unormowano problematykę zawierania i ustanawiania małżeństw, stosunków majątkowych między małżonkami, obowiązków alimentacyjnych, pochodzenia dziecka, stosunków między rodzicami i dziećmi, instytucji przysposobienia, opieki i kurateli.

Innymi regulacjami prawnymi związanymi z problematyką rodziny są Kodeksy: karny, cywilny, postępowania cywilnego i pracy. Pierwszy z nich zakłada ściganie z urzędu przestępstw przeciwko rodzinie, do których zalicza: bigamię, znęcanie się nad członkami rodziny, rozpijanie małoletniego, uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego, porzucenie i uprowadzenie dziecka. Natomiast Kodeks cywilny, choć nie jest bezpośrednio związany z ochroną rodziny, służy jej w zakresie przepisów dotyczących ochrony praw małoletniego w obrocie prawnym oraz dotyczących zasad prawa spadkowego. Kodeks postępowania cywilnego z kolei chroni rodzinę w postępowaniu egzekucyjnym. Obejmuje również ustawowe zwolnienie od kosztów sądowych dla osób dochodzących roszczeń alimentacyjnych i daje możliwość występowania w tych sprawach w charakterze pełnomocnika właściwego przedstawiciela do spraw opieki społecznej organu gminy lub organizacji społecznej, mającej na celu udzielenie pomocy rodzinie. Kodeks pracy służy głównie ochronie macierzyństwa i zdrowia kobiet.

Problematykę rodzinną podejmują również ratyfikowane przez Polskę akty międzynarodowe. Jednym z nich jest Powszechna Deklaracja Praw Człowieka, której art. 16. stanowi, że rodzina jest naturalną i podstawową komórką społeczeństwa i ma prawo do ochrony ze strony społeczeństwa i państwa.

Zapis dotyczący rodziny figuruje również w pkt. 16. pierwszej części Europejskiej Karty Społecznej. Mówi on, iż rodzina, jako podstawowa komórka społeczeństwa, ma prawo do odpowiedniej ochrony społecznej, prawnej i ekonomicznej dla zapewnienia jej pełnego rozwoju.

Innym dokumentem zapewniającym ochronę rodzinie jest uchwalona przez Stolicę Apostolską Karta Praw Rodziny. W dokumencie tym zapisane jest m.in. prawo do istnienia i budowy rodziny, czyli prawo każdego do założenia rodziny i posiadania środków na jej utrzymanie, prawo do przekazania życia i wychowania dzieci wedle własnych tradycji i wartości, prawo do mieszkania pozwalającego na godziwe życie rodzinne oraz prawo do zabezpieczenia fizycznego, społecznego, politycznego i ekonomicznego.

Problematyka rodzinna podejmowana jest także w Konwencji w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet. W dokumencie tym, w określeniu prawa kobiet do równouprawnienia i partnerstwa podkreślono m.in. wpływ kobiet na wzrost dobrobytu społeczeństwa i rodziny. Część artykułów Konwencji pozostaje w bezpośrednim związku z rodzinnymi funkcjami kobiety, ukierunkowanymi na wzmocnienie społecznego statusu rodziny.

Kolejnym dokumentem międzynarodowym, będącym zarazem najważniejszym aktem prawnym regulującym prawa dziecka, jest Konwencja o Prawach Dziecka. Jej postanowienia dotyczą osób, które nie ukończyły 18. roku życia i obejmują: prawa cywilne, prawo do swobody myśli, sumienia i wyznania, prawo do wychowywania w rodzinie i kontaktów z rodzicami, prawa socjalne oraz kulturalne i polityczne. Konwencja ustanawia status dziecka oparty na założeniach, że jest ono samodzielnym podmiotem, wymagającym – ze względu na swoją niedojrzałość psychiczną i fizyczną – szczególnej opieki i ochrony prawnej, posiadającym jako istota ludzka prawo do poszanowania tożsamości, godności i prywatności, a rodzina jest najlepszym środowiskiem wychowania i wymaga ze strony państwa wsparcia.

Tworząc system ochrony dziecka, kierowano się: zasadą dobra dziecka (wszystkie działania podejmowane są w najlepiej pojętym interesie dziecka), zasadą równości (wszystkie dzieci, niezależnie od ich cech: koloru skóry, płci i narodowości, mają być równe wobec prawa), zasadą poszanowania praw i odpowiedzialności obojga rodziców za rozwój i wychowanie dziecka (ochronie podlega autonomia rodziny i prawa obojga rodziców do decydowania o sprawach dziecka) oraz zasadą pomocy państwa w zabezpieczeniu odpowiednich warunków socjalnych i zdrowotnych rodziny.

Jeszcze innym aktem prawnym zapewniającym ochronę dziecku jest Europejska Konwencja o Przystosowaniu Dzieci. Ma ona zastosowanie do dzieci, które w momencie przystosowania nie ukończyły 18 lat, nie zawarły związku małżeńskiego oraz nie są uznawane przez prawo za pełnoletnie.

Dokumentem na rzecz praw dziecka jest także Europejska Konwencja o Statusie Prawnym Dziecka Pozamałżeńskiego, która zrównuje w prawach dzieci małżeńskie i pozamałżeńskie.

Rodzina i dziecko są chronione w ustawodawstwie Unii Europejskiej. Prawny zapis ochrony rodziny i dziecka znajduje się w wyżej wymienionych aktach międzynarodowych oraz w konstytucjach poszczególnych państw członkowskich. Istnieją poza tym wspólnotowe akty wtórne dotyczące równego traktowania kobiet, które zwracają uwagę na konieczność pogodzenia życia zawodowego z rodzinnym oraz na szczególną ochronę kobiet w ciąży i w okresie macierzyństwa.

3. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Ustronie Morskie jest gminą wiejską położoną w północnej części województwa zachodniopomorskiego, w powiecie kołobrzeskim.

Gmina zajmuje powierzchnię 56,98 km² (jest jedną z najmniejszych gmin województwa), a w jej skład wchodzi 6 sołectw: Gwizd, Kukinia, Kukinka, Rusowo, Sianożęty i Ustronie Morskie. Głównymi osiami sieci komunikacyjnej gminy są: droga krajowa nr 11 (Poznań – Koszalin – Kołobrzeg) oraz droga krajowa nr 6 (Szczecin – Gdańsk), uzupełnione siecią dróg powiatowych i gminnych. Gmina posiada również połączenie kolejowe relacji Koszalin – Kołobrzeg – Goleniów, a w miejscowości Bagicz zlokalizowane jest cywilne lotnisko Kołobrzeg-Bagicz. Dobre połączenia komunikacyjne mają mieszkańcy miejscowości Ustronie Morskie i Sianożęty. Z problemami w tym zakresie borykają się mieszkańcy sołectwa Rusowo. Usługi komunikacyjne świadczą mieszkańcom następujące podmioty gospodarcze: PKS Kołobrzeg, „AR-Trans” oraz Usługi Turystyczno-Przewozowe Wojciechowski.

Pod względem rozwojowym gmina ma charakter turystyczno-rolniczy. Ustronie Morskie od blisko stu lat jest znanym kurortem letniego wypoczynku, stąd miejscowości leżące w sąsiedztwie wybrzeża rozwijają się w oparciu o turystykę. Natomiast mieszkańcy terenów leżących na południu gminy, ze względu na dobre i urodzajne gleby, zajmują się rolnictwem. W strukturze użytków rolnych przeważają grunty orne, zaś stosunkowo niewielki udział pastwisk oraz sadów w powierzchni gminy wskazuje na niewielką rolę hodowli oraz sadownictwa w gospodarce rolnej. Liczba podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy w latach 2012-2014 systematycznie malała, a większość z nich zaliczała się do sektora prywatnego. Spośród funkcjonujących w gminie podmiotów gospodarczych najczęściej działało w takich branżach, jak: działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (504 podmioty), handel i naprawy (192 podmioty) oraz budownictwo (68 podmiotów). W analizowanym okresie otwarto na terenie Ustronia Morskiego nowy Hotel/SPA „Lambert” oraz oddano do użytku luksusowe apartamenty zrealizowane przez holding Zdrojowa Invest.

Infrastruktura techniczna w gminie Ustronie Morskie jest dobrze rozwinięta. Stan techniczny sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej, z których korzysta większość mieszkańców, jest zadowalający. Woda do celów komunalnych dostarczana jest z ujęć zlokalizowanych w Bagiczu, Rusowie i Kukini. Ścieki odprowadzane są do oczyszczalni znajdującej się w Grzybowie (gmina Kołobrzeg), która obsługuje miejscowości: Wieniotowo,

część Ustronia Morskiego, Sianożęty, Bagicz, Kukinka, Kukinia oraz Rusowo. Pozostałe miejscowości w gminie, nieprzyłączone do zbiorczej sieci kanalizacyjnej, odprowadzają ścieki do zbiorników bezodpływowych bądź rowów chłonnych. Przez gminę przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia relacji Koszalin – Kołobrzeg oraz odbocznik Ustronie Morskie. Gaz trafia do odbiorców za pośrednictwem stacji redukcyjno-pomiarowej pierwszego stopnia i dwóch stacji drugiego stopnia zlokalizowanych w Ustroniu Morskim oraz za pośrednictwem gazociągu średniego ciśnienia. Do sieci podłączone są miejscowości: Ustronie Morskie, Sianożęty, Rusowo, Kukinia i Kukinka. Odbiorem nieczystości komunalnych z terenu gminy Ustronie Morskie zajmuje się Miejski Zakład Zieleni, Dróg i Ochrony Środowiska w Kołobrzegu.

Sieć placówek oświatowo-wychowawczych na terenie gminy tworzą: Publiczne Przedszkole oraz Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej i Gimnazjum im. Orła Białego (w ramach Zespołu Szkół w Ustroniu Morskim). W roku szkolnym 2014/2015 w przedszkolu było ogółem 120 dzieci, w szkole podstawowej 208 uczniów, w gimnazjum 106 uczniów. Działalnością kulturalną w gminie Ustronie Morskie zajmuje się Gminny Ośrodek Kultury. Funkcje kulturotwórcze pełnią również Gminna Biblioteka Publiczna w Ustroniu Morskim, Filia Gminnej Biblioteki Publicznej w Rusowie oraz 5 świetlic wiejskich w Gwińdzie, Kukince, Kukini, Rusowie, i Sianożętach. Ustronie Morskie jest Letnią Stolicą Satyry, Karykatury i Dobrego Humoru. Na organizowanych rokrocznie Międzynarodowych Warsztatach Artystycznych „Morka” spotykają się najlepsi karykaturzyści. Upowszechnianiem kultury fizycznej zajmuje się Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Ustroniu Morskim. Funkcjonujące na jej terenie obiekty sprzyjają rozwojowi sportu i aktywnemu wypoczynkowi. Należą do nich m.in. Centrum Sportowo-Rekreacyjne „Helios” z basenami, kortem i kręgielnią oraz zespół boisk sportowych Moje Boisko „Orlik 2012”. Ponadto przez teren gminy przebiega Międzynarodowy Szlak Rowerowy wokół Bałtyku R-10 (Nadmorski Szlak Hanzeatycki) sieci EuroVelo oraz Rowerowy Szlak Turystyczny prowadzący wraz z Błękitnym Szlakiem Pieszym do najstarszych dębów w Polsce, jakimi są: „Bolesław” (którego wiek wynosi ok. 800 lat) i „Warcisław” (ok. 640 lat). Ustronie Morskie to gmina ekologiczna, a położone na jej terenie plaże wyróżniono certyfikatem „Błękitnej Flagi”. Zadania służby zdrowia w gminie realizuje 1 Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ars Medica oraz 1 prywatna praktyka lekarza rodzinnego. Ponadto na terenie gminy funkcjonuje gabinet stomatologiczny oraz działa 1 apteka.

Gmina Ustronie Morskie, pragnąc mieć wpływ na rozwój i promocję gminy, bierze udział w pracach i działaniach związków ponadgminnych, m.in. uczestniczy

w Stowarzyszeniu Lokalna Grupa Działania „Siła w Grupie” oraz Związku Miast i Gmin Dorzecza Parsęty.

4. DIAGNOZA SYTUACJI RODZINY I DZIECKA W GMINIE

Diagnoza sytuacji rodziny i dziecka w gminie Ustronie Morskie została oparta na badaniu źródeł zastanych, tj. danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców oraz analizie ankiet skierowanych do przedstawicieli funkcjonujących w gminie placówek oświatowych, a także reprezentantów środowiska lokalnego (liderzy lokalni, mieszkańcy). Diagnoza uwzględnia również analizę SWOT, która w obszarach „rodzina, dziecko i młodzież, przemoc w rodzinie” oraz „zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne” została przeprowadzona z udziałem przedstawicieli samorządu gminy.

4.1. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Z końcem 2014 roku gmina Ustronie Morskie liczyła 3 697 mieszkańców, w tym 1 944 kobiety, które stanowiły 52,58% ogółu ludności (na 100 mężczyzn przypadało 111 kobiet). Gęstość zaludnienia w gminie wynosiła 65 osób na km². Szczegółowe dane na temat struktury wiekowej ludności gminy i jej zmian w latach 2012-2014 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2012-2014

	2012 r.	2013 r.	2014 r.
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	689	662	661
liczba osób w wieku produkcyjnym	2 455	2 455	2 438
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	524	548	598
ogółem	3 668	3 665	3 697

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W analizowanym okresie liczba dzieci i młodzieży zmniejszała się, przy czym w latach 2013-2014 utrzymywała się na zbliżonym poziomie (689 w 2012 r., 662 w 2013 r., 661 w 2014 r.). Liczba osób w wieku produkcyjnym w latach 2012-2013 była taka sama (2 455), a w 2014 roku uległa spadkowi (2 438). Rosła natomiast liczba osób w wieku poprodukcyjnym (524 w 2012 r., 548 w 2013 r. i 598 w 2014 r.).

Sytuacja demograficzna kształtowana jest przez takie wskaźniki, jak przyrost naturalny (będący różnicą między liczbą urodzeń żywych i zgonów) oraz saldo migracji, która odbywa się zarówno w ruchu wewnętrznym, jak i zagranicznym. Dane szczegółowe w tym zakresie odnoszące się do gminy przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 2. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2012-2014

	2012 r.	2013 r.	2014 r.
liczba urodzeń żywych	40	34	37
liczba zgonów	28	29	30
przyrost naturalny	12	5	7

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W całym analizowanym okresie liczba urodzeń żywych była wyższa od liczby zgonów. Przyrost naturalny był dodatni (12 w 2012 r., 5 w 2013 r., 7 w 2014 r.). Migracja ludności do i z gminy odbywała się głównie w ruchu wewnętrznym. Saldo migracji było dodatnie w roku 2012 i 2014 (odpowiednio: 7, 1), natomiast w 2013 r. odnotowano ujemne saldo migracji (-12).

Tabela 3. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2012-2014

	2012 r.	2013 r.	2014 r.
saldo migracji w ruchu wewnętrznym	8	-14	-1
saldo migracji w ruchu zagranicznym	-1	2	2
saldo migracji ogółem	7	-12	1

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

4.2. SYTUACJA MIESZKANIOWA RODZIN

Zasoby i warunki mieszkaniowe ludności determinują w znacznym stopniu jakość jej bytowania. Niejednokrotnie określają również granice możliwości realizowania własnych aspiracji życiowych.

W latach 2012-2014 liczba budynków mieszkalnych w gminie Ustronie Morskie zwiększała się z roku na rok (z 960 w 2012 r. do 986 w 2014 r.). W analizowanym okresie wzrosła liczba mieszkań (z 1 426 w 2012 r. do 1 456 w 2014 r.). Analogicznie wzrosła liczba izb mieszkalnych (z 8 168 w 2012 r. do 8 372 w 2014 r.) i łączna powierzchnia użytkowa mieszkań (ze 161 849 m² w 2012 r. do 167 898 m² w 2014 r.). Przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania w gminie zwiększyła się (ze 113,5 m² w 2012 r. do 115,3 m² w 2014 r.). Także przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania przypadająca na jedną osobę

wzrosła (z 44,1 m² w 2012 r. do 45,4 m² w 2014 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2012-2014

	2012 r.	2013 r.	2014 r.
liczba budynków mieszkalnych w gminie	960	973	986
liczba mieszkań	1 426	1 438	1 456
liczba izb	8 168	8 274	8 372
powierzchnia użytkowa mieszkań (w m ²)	161 849	164 656	167 898
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (w m ²)	113,5	114,5	115,3
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (w m ²)	44,1	44,9	45,4

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W analizowanym okresie liczba mieszkań komunalnych była na zbliżonym poziomie (41 w 2012 r., po 40 w latach 2013-2014), podobnie liczba izb w tych mieszkaniach (89 w 2012 r., po 87 w 2013 i 2014 r.), ich ogólna powierzchnia (2 075 m² w 2012 r., 2 033 w latach 2013-2014), a także przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania komunalnego (50,60 m² w 2012 r., po 50,83 m² w 2013 i 2014 r.). W mieszkaniach komunalnych zamieszkiwało w 2012 r. 58 osób, a w 2013 i 2014 r. po 56 osób, zmieniła się tym samym przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania komunalnego przypadająca na 1 osobę (35,78 m² w 2012 i po 36,30 m² w latach 2013-2014).

W latach 2012-2013 było w gminie 11 mieszkań socjalnych, a w 2014 r. przybyły dwa. Podobnie zwiększyła się liczba izb w mieszkaniach socjalnych (z 19 w 2012 i 2013 r. do 24 w 2014 r.) oraz łączna powierzchnia użytkowa mieszkań socjalnych (od 447 m² w 2012 i 2013 r. do 527 m² w 2014 r.). Zmniejszyła się natomiast przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania socjalnego (od 43,36 m² w 2012 i 2013 r. do 40,54 m² w 2014 r.). W latach 2012-2013 w mieszkaniach socjalnych zamieszkiwało po 37 osób, a w 2014 r. liczba ta zwiększyła się do 40 osób, nieznacznie wzrosła przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania socjalnego przypadająca na jedną osobę (od 12,89 m² w 2012 i 2013 r. do 13,18 m² w 2014 r.). Szczegółowe dane na temat mieszkań komunalnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Zasoby mieszkaniowe będące w posiadaniu gminy w latach 2012-2014

	2012 r.	2013 r.	2014 r.
liczba mieszkań komunalnych	41	40	40
liczba izb w mieszkaniach komunalnych	89	87	87
łączna powierzchnia użytkowa mieszkań komunalnych (w m ²)	2 075	2 033	2 033
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania komunalnego (w m ²)	50,60	50,83	50,83

łączna liczba osób mieszkających w mieszkaniach komunalnych	58	56	56
przeciętna pow. użytkowa mieszkania komunalnego na 1 osobę (w m ²)	35,78	36,30	36,30
liczba mieszkań socjalnych	11	11	13
liczba izb w mieszkaniach socjalnych	19	19	24
łączna powierzchnia użytkowa mieszkań socjalnych (w m ²)	477	477	527
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania socjalnego (w m ²)	43,36	43,36	40,54
łączna liczba osób mieszkających w mieszkaniach socjalnych	37	37	40
przeciętna pow. użytkowa mieszkania socjalnego na 1 osobę (w m ²)	12,89	12,89	13,18

Dane Urzędu Gminy w Ustroniu Morskim.

W analizowanym okresie oddano w gminie do użytkowania łącznie 61 nowych mieszkań, przy tym liczba oddawanych w ciągu roku do użytkowania nowych mieszkań wahała się (z 28 w 2012 r. poprzez 15 w 2013 r. do 18 w 2014 r.). Zmniejszyła się natomiast liczba nowych izb mieszkalnych oddawanych w ciągu roku do użytkowania (248 w 2012 r., 125 w 2013 r., 98 w 2014 r.), podobnie łączna powierzchnia użytkowa oddawanych mieszkań (6 611 m² w 2012 r., 3 526 m² w 2013 r., 3 242 m² w 2014 r.). W latach 2012-2014 oddano w gminie do użytkowania w sumie 161 nowych budynków niemieszkalnych (42 w 2012 r., 102 w 2013 r. i 17 w 2014 r.) o łącznej powierzchni użytkowej 26 476 m² (3 832 m² w 2012 r., 7 210 m² w 2013 r., 15 434 m² w 2014 r.). Szczegółowe dane na temat nowych mieszkań i budynków niemieszkalnych oddanych do użytkowania, liczby izb w nowych mieszkaniach oraz powierzchni użytkowej nowych mieszkań i budynków niemieszkalnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Nowo oddane mieszkania i budynki niemieszkalne w gminie w latach 2012-2014

	2012 r.	2013 r.	2014 r.
liczba nowych mieszkań oddanych do użytkowania	28	15	18
liczba nowych izb oddanych do użytkowania	248	125	98
powierzchnia użytkowa oddanych mieszkań (w m ²)	6 611	3 526	3 242
liczba nowych budynków niemieszkalnych oddanych do użytkowania	42	102	17
powierzchnia użytkowa budynków niemieszkalnych oddanych do użytkowania (w m ²)	3 832	7 210	15 434

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, wypłacane są dodatki mieszkaniowe. Jest to forma pomocy świadczona przez gminę, a realizowana przez

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2012-2014

	2012 r.	2013 r.	2014 r.
liczba rodzin, którym decyzją przyznano dodatek	19	20	22
liczba przyznanych dodatków	120	114	132
wartość przyznanych dodatków	18 648 zł	19 062 zł	22 976 zł

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ustroniu Morskim.

W latach 2012-2014 liczba rodzin w gminie, którym decyzją administracyjną przyznano dodatek mieszkaniowy, zwiększała się (z 19 w 2012 r. do 22 w 2014 r.). Podobnie przedstawiała się również wysokość kwot przeznaczonych na ten cel (z 18 648 zł w 2012 r. do 22 976 zł w 2014 r.). Wahaniom ulegała natomiast liczba przyznanych dodatków (ze 120 w 2012 r. poprzez 114 w 2013 r. do 132 w 2014 r.).

4.3. SYTUACJA DZIECKA W ŚRODOWISKU SZKOLNYM I RODZINNYM

Analiza sytuacji dziecka w środowisku przedszkolnym, szkolnym i rodzinnym została dokonana na podstawie badań ankietowych, przeprowadzonych w funkcjonującej w gminie Ustronie Morskie placówce oświatowo-wychowawczej. Badania te pozwoliły zdiagnozować środowisko szkolne i rodzinne dzieci i uczniów pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej oraz uzyskać informacje na temat prowadzonych w szkole działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych.

Do analizy przedłożono 1 ankietę – wypełnioną przez pedagoga szkolnego z Zespołu Szkół w Ustroniu Morskim (liczba uczniów: 319, liczba nauczycieli: 36),

Zasoby i oferta szkolna

Z analizy ankiety wynika, że placówka zatrudnia pedagoga, pielęgniarkę, logopedę i psychologa, nie zatrudnia natomiast doradcy zawodowego.

Szkoła prowadzi dożywianie uczniów (potrzebujące dzieci – łącznie 50 – są objęte tą formą pomocy). GOPS opłaca dożywianie dzieci z rodzin zgodnie z kryteriami dochodowymi tj. 771 zł na osobę w rodzinie, ponadto Rada Gminy 30 stycznia 2014 roku przyjęła program osłonowy przewidujący dożywianie 20% dzieci poza kryteriami dochodowymi. Obecnie z programu osłonowego korzysta 1 dziecko.

Zespół Szkół w Ustroniu Morskim zapewnia uczniom dostęp do Internetu oraz umożliwia korzystanie z sali gimnastycznej. W szkole nie ma klas integracyjnych. Pedagog szkolny nie stwierdził problemów z dojazdem uczniów do placówki.

Szkoła oferuje dzieciom i młodzieży zajęcia dodatkowe. Najczęściej przyjmują one postać różnorodnych tematycznie kół zainteresowań (m.in. koła przedmiotowe, zajęcia literacko-dziennikarskie, warsztaty przyrodnicze) oraz zajęć językowych i sportowych. Jednocześnie prowadzone są zajęcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wśród nich najczęściej organizowane są zajęcia wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne, socjoterapeutyczne i psychoterapeutyczne. Ponadto w placówce prowadzone są zajęcia dla uczniów szczególnie uzdolnionych.

Problemy dosięgające uczniów i ich rodziny

Ankietowani identyfikowali problemy, które w najpoważniejszym stopniu dosięgają uczniów i ich rodziny, w dwojaki sposób: odpowiadając na pytanie o charakterze otwartym oraz wypełniając zamknięty katalog cech patologicznych obejmujący 16 zmiennych.

Określając problemy w odpowiedzi na pytanie otwarte, badana placówka wskazywała głównie na niski status materialny rodzin oraz zbyt małą ofertę pomocy specjalistycznej (psychologicznej, psychiatrycznej i terapeutycznej).

Wypełniając zamknięty katalog cech patologicznych, pedagog stwierdzał ich obecność, podając jednocześnie liczbę ujawnionych przypadków. Szczegółowe informacje na temat zdiagnozowanych w środowisku szkolnym i w domu rodzinnym uczniów problemów społecznych zawiera kolejna tabela.

Tabela 8. Problemy występujące w środowisku szkolnym i rodzinnym dzieci i młodzieży z gminy

cechy patologii społecznej	obecność poszczególnych cech	
	liczba ujawnionych przypadków	nie występuje
palenie papierosów	–	1
sięganie po alkohol	–	1
sięganie po narkotyki	–	1
niszczenie mienia placówki	–	1
kradzieże	–	1
dyskryminacja	–	1
udział w grupach negatywnych	–	1
agresja i przemoc w grupie rówieśniczej	–	1
autoagresja	–	1
ucieczki z domu	–	1

przestępczość ujawniona	–	1
niszczenie mienia szkolnego	–	1
przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego	2	
zaniedbanie przez dom	–	1
przemoc w rodzinie	–	1
wykorzystywanie seksualne	–	1

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

W środowisku szkolnym nie stwierdzono większości nieakceptowalnych zachowań i zjawisk patologicznych. Niektóre z nich zdarzają się sporadycznie, placówka reaguje na nie natychmiastowym wprowadzeniem odpowiednich procedur. Problemem, który wystąpił w Zespole Szkół w Ustroniu Morskim, są dwa przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego.

Działania profilaktyczne podejmowane w szkołach

W placówce szkolnej podejmowane są różnorodne działania wychowawcze i profilaktyczne. Wśród nich prowadzone są warsztaty profilaktyczno-edukacyjne ze specjalistami, dotyczące przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy oraz eliminowania zachowań społecznie nieakceptowalnych. Przeprowadzane są pogadanki oraz spotkania z przedstawicielami Policji, psychologami i pedagogami. Realizowane są także zajęcia z komunikacji interpersonalnej.

Badania oraz działania profilaktyczne i naprawcze konieczne do przeprowadzenia

Wskazując badania konieczne do przeprowadzenia wśród dzieci, młodzieży i ich rodziców, stwierdzono, iż należy dokładnie poznać potrzeby edukacyjne uczniów oraz zapewnić właściwą organizację czasu wolnego. Należy również dokładnie zdiagnozować potrzeby opiekuńczo-wychowawcze dzieci i młodzieży.

Określając działania profilaktyczne i naprawcze, które należałoby przeprowadzić w szkole, wskazano na potrzebę organizacji warsztatów profilaktyczno-edukacyjnych dotyczących przeciwdziałania przemocy i agresji rówieśniczej, w szczególności przemocy psychicznej i emocjonalnej. Pedagog zwrócił również uwagę na konieczność polepszenia komunikacji między uczniami oraz potrzebę organizowania spotkań ze specjalistami.

Współpraca szkół z rodzicami uczniów

Przedstawiciel ankietowanej placówki uznał współpracę z rodzicami uczniów za zadowalającą. W jej ramach rodzice uczestniczą w uroczystościach szkolnych, imprezach okolicznościowych i wycieczkach klasowych. Rodzice regularnie odbywają spotkania z wychowawcami i nauczycielami, prowadzony jest proces pedagogizacji. Opiekunowie aktywnie uczestniczą w tworzeniu dokumentów szkolnych, takich jak: Statut Szkoły, regulaminy szkolne oraz programy profilaktyczne i wychowawcze.

Współpraca szkół z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny

Pedagog szkolny stwierdził, że współpraca z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny jest zadowalająca. Najczęściej przybiera ona formę pogadanek, warsztatów, prelekcji oraz szkoleń dla uczniów, rodziców i nauczycieli. Udzielane jest również wsparcie w postaci doradztwa zawodowego, pomocy psychologicznej i pedagogicznej oraz spotkań ze specjalistami. Kolejną formą współpracy jest współorganizowanie wypoczynku dla dzieci i młodzieży oraz dofinansowanie dożywiania.

Instytucje i organizacje, z którymi szkoła prowadzi współpracę, to: Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Komenda Powiatowa Policji w Kołobrzegu i Komisariat Policji w Ustroniu Morskim, Sąd Rejonowy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Ochotniczy Hufiec Pracy, Mobilne Centrum Informacji Zawodowej w Koszalinie oraz Związek Harcerstwa Polskiego.

Potrzeby dzieci i młodzieży

Wskazując najpilniejsze potrzeby dzieci i młodzieży, pedagog zwrócił uwagę na konieczność objęcia większej liczby uczniów bezpłatnym dożywianiem w szkołach. Wspomniał także o potrzebie organizacji większej liczby bezpłatnych zajęć pozaszkolnych oraz rozszerzenia ich oferty (np. jazda konna).

Możliwości przyczynienia się szkół do poprawy sytuacji dzieci i młodzieży

Zastanawiając się nad tym, w jaki sposób szkoła może się przyczynić do poprawy sytuacji dzieci i młodzieży w gminie, pedagog wskazał przede wszystkim na konieczność

zdiagnozowania potrzeb oraz sytuacji ekonomicznej uczniów. Niezbędna jest również stała współpraca z instytucjami wspierającymi rodziny oraz przeprowadzanie szkoleń i warsztatów dla uczniów i ich rodziców, w szczególności terapeutycznych, edukacyjnych, prawnych i profilaktycznych.

Występowanie problemów agresji i przemocy w szkole

Badania służące diagnozowaniu środowiska uczniów pod kątem występowania problemów agresji i przemocy w Zespole Szkół w Ustroniu Morskim przybierają formę systematycznej ewaluacji wewnętrznej w obszarze wymagania 1.4. – Respektowanie norm społecznych. Celem ewaluacji jest zebranie informacji, czy uczniowie w szkole czują się bezpiecznie i czy respektowane są normy szkolne, a także co można zrobić, aby skuteczniej eliminować zagrożenia i wzmacniać zachowania akceptowalne.

Z przeprowadzonej diagnozy wynika, że zdecydowana większość społeczności szkolnej zna zasady i normy współżycia społecznego. Większość uczniów czuje się w szkole bezpiecznie, a najczęściej występującym zachowaniem negatywnym jest agresja słowna.

W związku z uzyskanymi wynikami zalecone zostały rekomendacje do poprawy sytuacji, zbadano także stopień ich realizacji. Placówka zorganizowała warsztaty i szkolenia dla uczniów, rodziców i nauczycieli.

Odpowiadając na pytanie: „Jakie badania służące diagnozowaniu środowiska uczniów pod kątem występowania agresji i przemocy należałoby przeprowadzić”, pedagog z ankietowanej placówki stwierdził, że konieczna jest regularna obserwacja zachowań uczniów przez pracowników szkoły oraz ankietowanie dzieci i młodzieży dotyczące przejawów zachowań nieakceptowalnych społecznie.

Zajęcia profilaktyczne z zakresu agresji i przemocy w szkole

Placówka oświatowa prowadzi zajęcia profilaktyczne z zakresu agresji i przemocy. Przybierają one formę uczestnictwa w warsztatach z komunikacji społecznej, spotkaniach z przedstawicielami instytucji wspierających pracę szkoły, zajęciach z pedagogiem oraz godzinach wychowawczych. Uczniowie biorą czynny udział w różnorodnych zajęciach artystycznych, spektaklach teatralnych i ogólnopolskich programach profilaktycznych.

Formy pomocy proponowane uczniom stosującym agresję i przemoc i ich rodzicom dotkniętym problemami przemocy domowej

Najczęstszą formą pomocy udzielaną uczniom i ich rodzicom są warsztaty, spotkania ze specjalistami, realizowanie programów profilaktycznych oraz organizacja zajęć artystycznych. W Zespole Szkół w Ustroniu Morskim nie występują liczne przypadki agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży, placówka nie posiada także informacji na temat występowania przemocy domowej w rodzinach uczniów.

Współpraca szkół z instytucjami i organizacjami działającymi w obszarze przeciwdziałania agresji i przemocy

Przedstawiciel badanej placówki stwierdził, że jest prowadzona współpraca z instytucjami i organizacjami działającymi w obszarze przeciwdziałania agresji i przemocy.

Instytucje i organizacje, z którymi szkoła współpracuje:

- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Kołobrzegu,
- Komenda Powiatowa Policji w Kołobrzegu,
- Komisariat Policji w Ustroniu Morskim,
- Sąd Rejonowy w Kołobrzegu,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ustroniu Morskim,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ustroniu Morskim,
- Ochotniczy Hufiec Pracy w Kołobrzegu,
- Mobilne Centrum Informacji Zawodowej w Koszalinie,
- Związek Harcerstwa Polskiego w Kołobrzegu i Szczecinku.

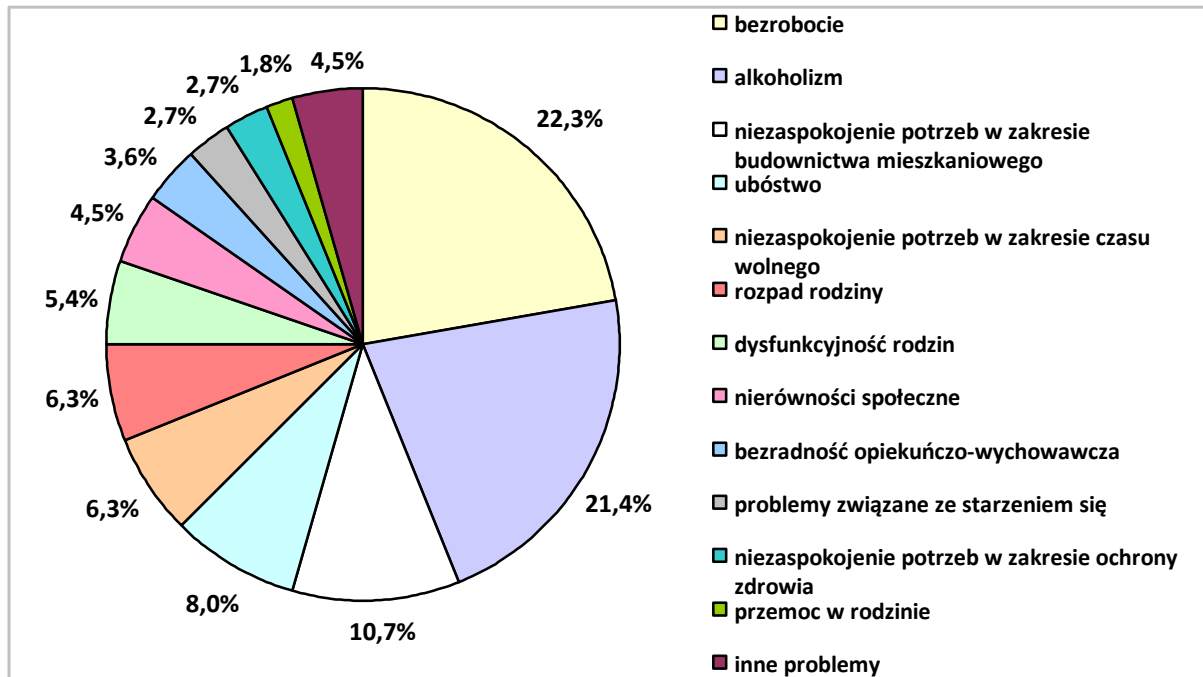
4.4. SYTUACJA RODZINY I DZIECKA W ŚRODOWISKU LOKALNYM

Analiza sytuacji rodziny i dziecka w środowisku lokalnym została dokonana na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych wśród osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej (m.in. Wójta, sołtysów, radnych, pracowników Urzędu Gminy, członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, przedstawicieli placówek oświatowo-wychowawczych, placówek kultury, pomocy społecznej, służby zdrowia, Policji, organizacji pozarządowych, Kościoła) oraz losowo wybranych mieszkańców gminy.

Do analizy przedłożono w sumie 39 wypełnionych anonimowo ankiet, w których badani odnieśli się do wybranych zagadnień dotyczących sytuacji społecznej w gminie.

W pierwszej kolejności poproszono przedstawicieli środowiska lokalnego o wskazanie problemów, które najczęściej dotyczą rodziny mieszkające w gminie. Rozkład odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 1. Problemy najczęściej dotykające rodziny mieszkające w gminie

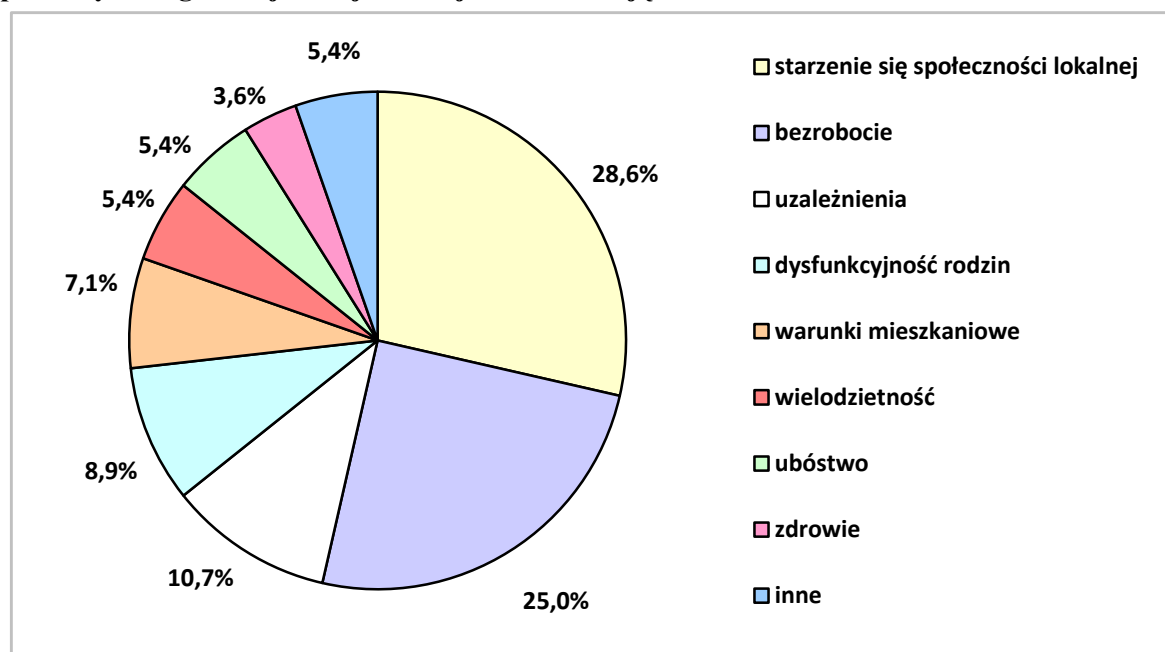

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Do problemów, które najczęściej dotyczą rodziny mieszkające w gminie, respondenci zaliczyli bezrobocie (22,3%) oraz alkoholizm (21,4%). Szczególną uwagę zwrócili również na niezaspokojenie potrzeb w zakresie budownictwa mieszkaniowego (10,7%), ubóstwo (8,0%) oraz niezaspokojenie potrzeb w zakresie spędzania czasu wolnego i rozpad rodziny (po 6,3%). W dalszej kolejności wymienili dysfunkcyjność rodzin (5,4%), nierówności społeczne (4,5%) i bezradność opiekuńczo-wychowawczą (3,6%). Najmniejsze grupy ankietowanych wskazały: problemy związane ze starzeniem się i niezaspokojenie potrzeb w zakresie ochrony zdrowia (po 2,7%) oraz przemoc w rodzinie (1,8%).

W następnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie obszarów, w których oferta pomocy świadczonej rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najbardziej niezadowolająca. Rozkład uzyskanych odpowiedzi przedstawia kolejny wykres.

Wykres 2. Obszary, w których oferta pomocy świadczonej rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najbardziej niezadowolająca

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W opinii ankietowanych oferta pomocy świadczonej rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najmniej zadowolająca w takich obszarach, jak: starzenie się społeczności lokalnej (28,6%), bezrobocie (25,0%), uzależnienia (10,7%), dysfunkcyjność rodzin (8,9%), warunki mieszkaniowe (7,1%), wielodzietność i ubóstwo (po 5,4%) oraz zdrowie (3,6%).

Czynniki, które ograniczają możliwości prawidłowego funkcjonowania dzieci i młodzieży

W następnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie czynników, które ograniczają możliwości prawidłowego funkcjonowania dzieci i młodzieży w gminie. W odpowiedziach ankietowani najczęściej wspominali o problemach, z którymi zmagają się rodziny, a które rzutują na sytuację dziecka. Często wymieniano bezradność opiekuńczo-wychowawczą przejawiającą się zaniedbaniem, brakiem należytego zainteresowania ze strony opiekunów, dysfunkcyjnością rodzin oraz brakiem odpowiednich wzorców. Za równie ważne kwestie uznano ubóstwo, bezrobocie oraz uzależnienia rodziców. Respondenci podnosili również problem niewłaściwego spędzania czasu wolnego (najczęściej przed komputerem i telewizorem) oraz niewystarczający dostęp do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, w tym do placówek wsparcia dziennego, dóbr kultury, ogólnodostępnych miejsc spotkań dzieci i młodzieży, obiektów sportowo-rekreacyjnych, niezadowolającą ofertę zajęć pozalekcyjnych i niewystarczające możliwości rozwijania zainteresowań. Zdaniem

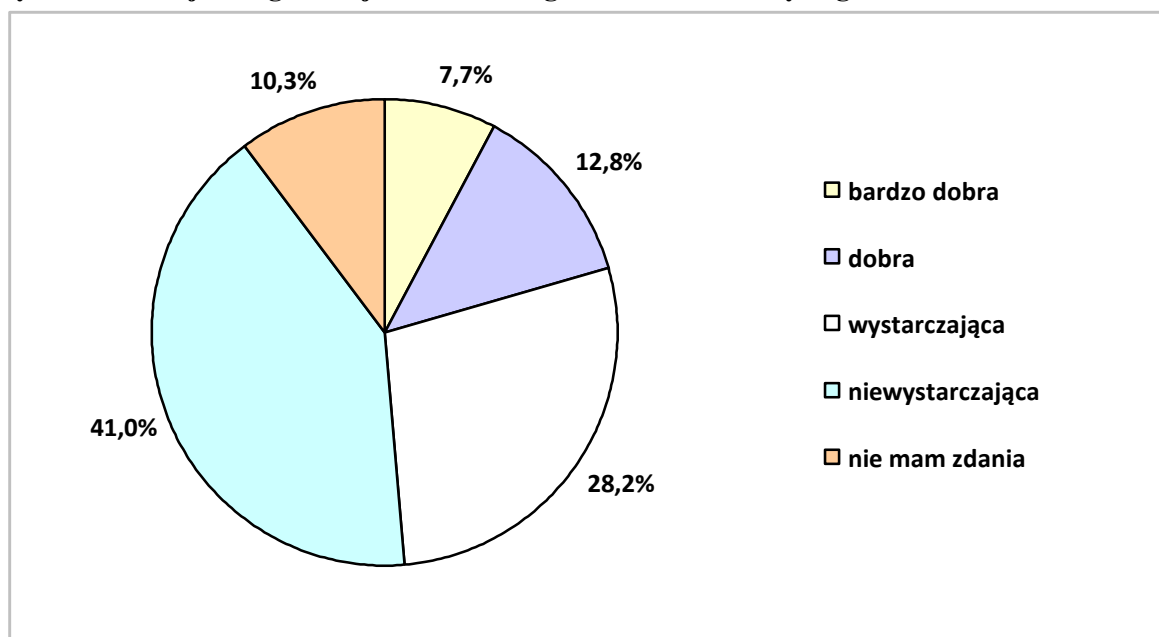
respondentów na ten problem rzutują także trudności komunikacyjne ograniczające możliwość dojazdu do większych ośrodków.

Najważniejsze problemy związane z dziećmi i młodzieżą w gminie

W odpowiedzi na następane pytanie, ankietowani zidentyfikowali problemy, z jakimi zmagają się dzieci i młodzież w gminie. Za najważniejszy z nich uznali nieodpowiednie do potrzeb możliwości konstruktywnego spędzania czasu wolnego, co niejednokrotnie przekłada się na demoralizację przejawiającą się w sięganiu po używki i środki odurzające, agresję i wandalizm. W tym kontekście zwrócono uwagę na niekorzystny wpływ mediów, nowoczesnych technologii i Internetu, co wiąże się także z brakiem aktywności fizycznej i narastającą plagą otyłości. Zauważalne są również problemy wychowawcze wynikające z deficytu edukacyjnego rodziców i ich bezradności opiekuńczo-wychowawczej, w dużej mierze wynikające z sytuacji materialnej w domu rodzinnym, dysfunkcyjności rodziny i występującej przemocy domowej. Problemy te, zdaniem respondentów, przyczyniają się do spadającej motywacji dzieci i młodzieży do nauki czy rozwoju osobowości oraz trudności edukacyjnych i wychowawczych. W przypadku nikłego zainteresowania ze strony rodziców pogłębia się niedostosowanie społeczne młodego pokolenia.

Niejako w uzupełnieniu odpowiedzi na pytania o czynniki, które ograniczają prawidłowy rozwój osób w wieku przedprodukcyjnym, oraz o problemy, które występują wśród nich najczęściej, ankietowani wyrazili opinie na temat organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży w gminie. Rozkład odpowiedzi przedstawia kolejny wykres.

Wykres 3. Jaka jest organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży w gminie?

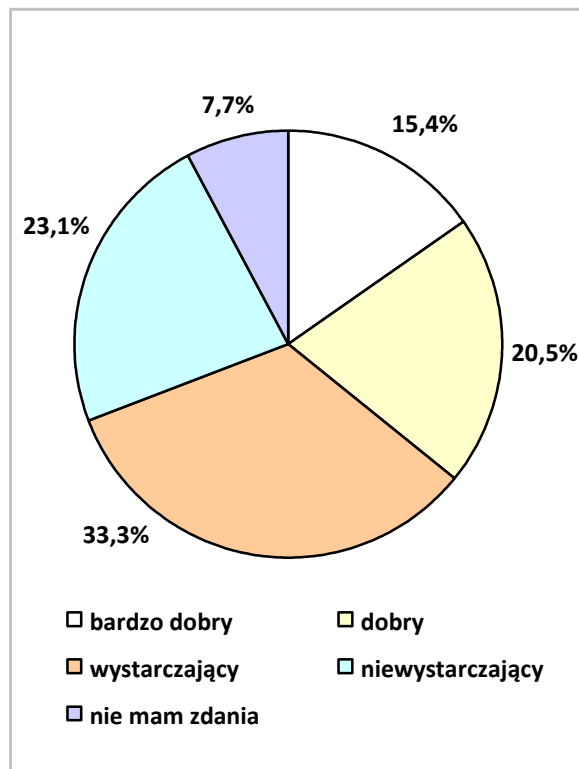

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

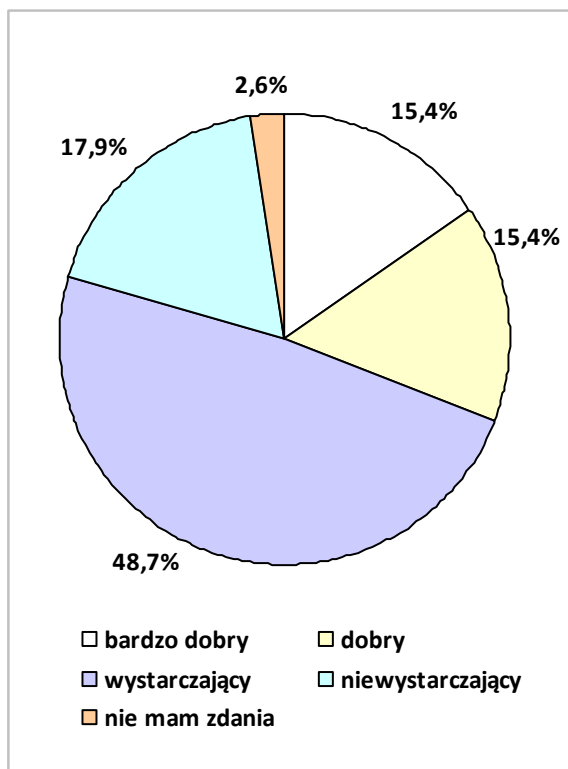
Najliczniejsza grupa respondentów (41,0%) spośród ogólnej ich liczby negatywnie oceniła organizację czasu wolnego dzieci i młodzieży w gminie, uznając ją za niewystarczającą. Znacznie mniejsza grupa badanych (28,2%) wyraziła opinię, że jest ona wystarczająca, a 12,8% ankietowanych uznało, że jest na poziomie dobrym. Tylko 7,7% pytanych stwierdziło, że organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży jest bardzo dobra, a 10,3% mieszkańców odpowiedziało, że nie ma zdania na ten temat.

Odpowiadając na następne pytania, przedstawiciele środowiska lokalnego wyrazili opinie odnośnie dostępności placówek oświatowo-wychowawczych, kulturalnych, wsparcia i obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie. Wskazali również deficyty w tym zakresie oraz określali, o co należałoby poszerzyć ofertę spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz dla rodzin. Rozkład odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 4. Jaki jest dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych w gminie?

Wykres 5. Jaki jest dostęp do placówek kulturalnych w gminie?

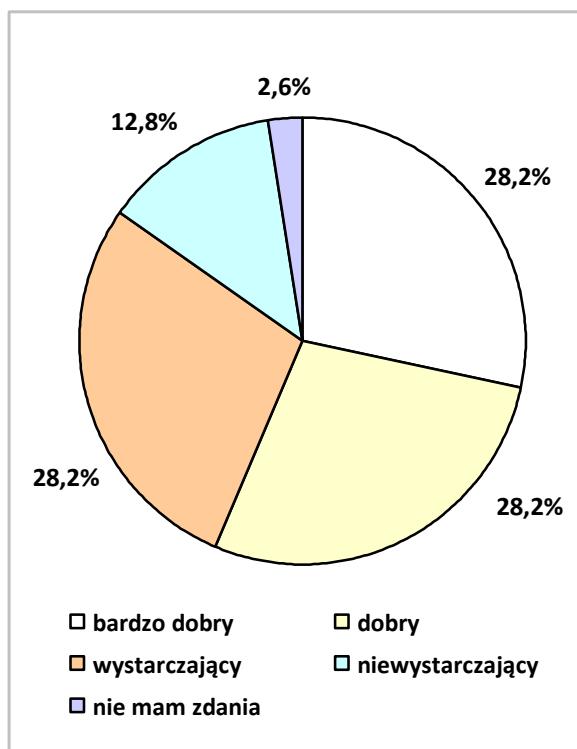
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość respondentów pozytywnie oceniła dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych w gminie. Za dobry lub bardzo dobry uznało go łącznie 35,9% ankietowanych, a kolejne 33,3% badanych stwierdziło, że jest wystarczający. Jednocześnie

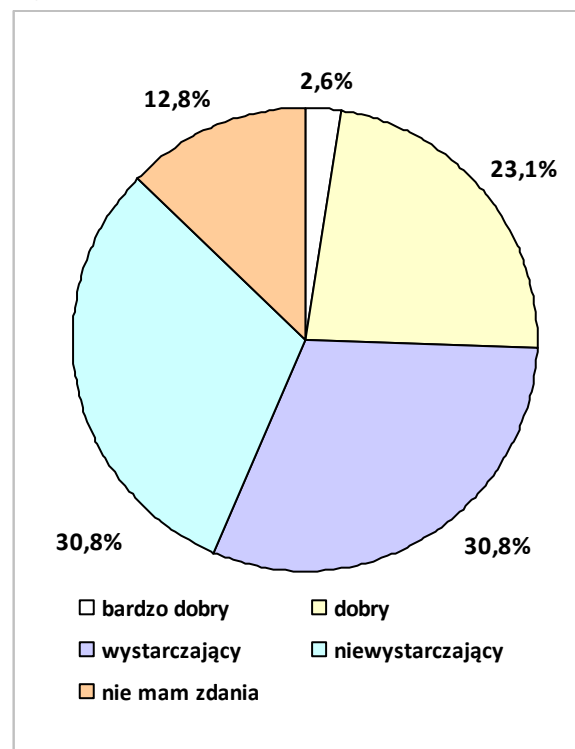
23,1% mieszkańców odpowiedziało, że dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych w gminie jest niewystarczający, a 7,7% pytanych nie wyraziło opinii na ten temat.

Dostęp do placówek kulturalnych w gminie został oceniony podobnie. Według łącznie 30,8% respondentów jest on bardzo dobry lub dobry, a blisko 49% ankietowanych stwierdziło, że jest on wystarczający. Z kolei 17,9% uczestników badania stwierdziło, że dostęp do tych placówek jest niewystarczający. Zdania w tej sprawie nie miało 2,6% pytanych.

Wykres 6. Jaki jest dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie?

Wykres 7. Jaki jest dostęp do placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Ponad połowa ankietowanych (łącznie 56,4%) uznała dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie za bardzo dobry lub dobry, a kolejne 28,2% stwierdziło, że jest wystarczający. Jako niewystarczający oceniło go 12,8% badanych, a tylko 2,6% nie przedstawiło zdania w tej sprawie.

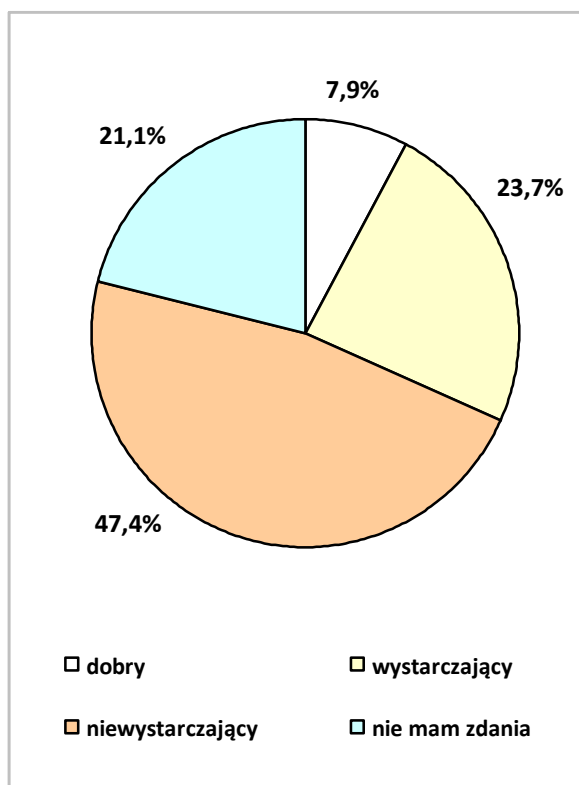
Nieco gorzej oceniono dostęp do placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży w gminie. Jako wystarczający uznało go 30,8% ankietowanych, jednak tyle samo pytanych stwierdziło, że jest on niewystarczający. Kolejne 23,1% respondentów oceniło dostęp do placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży jako dobry, a niewielka grupa mieszkańców uznała, że jest on bardzo dobry (2,6%). Opinii w tej sprawie nie miało 12,8%

badanych. Wskazując placówki oświatowo-wychowawcze oraz kulturalne, których w gminie brakuje, bądź do których dostęp jest ograniczony, badani wymieniali najczęściej żłobek, świetlice, kino, nową bibliotekę, klub młodzieżowy, klub seniora i teatr. Niektórzy ankietowani postulowali przebudowę Gminnego Domu Kultury oraz wydłużenie godzin pracy przedszkola. W przypadku infrastruktury sportowo-rekreacyjnej dostrzegali natomiast przede wszystkim brak hali widowiskowo-sportowej, profesjonalnej siłowni, boisk sportowych, ścieżek rowerowych i placów zabaw.

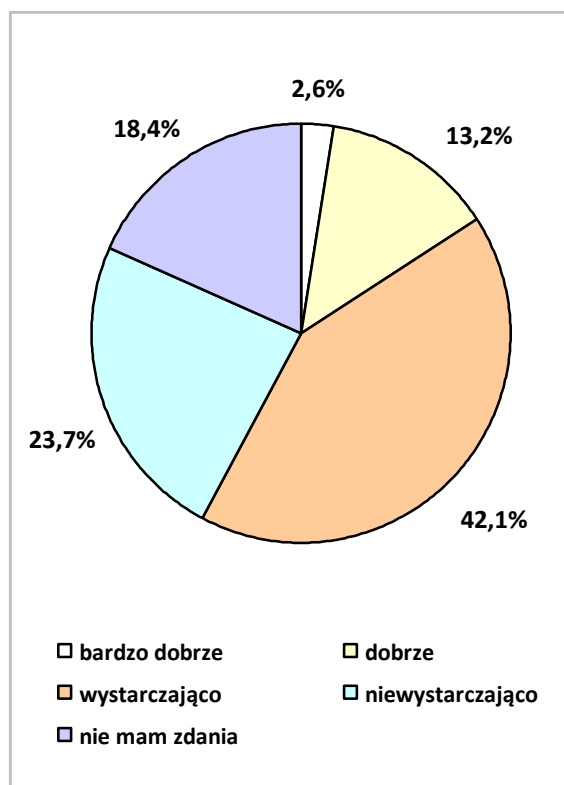
Odpowiadając na pytanie, o co należałoby poszerzyć ofertę spędzania czasu wolnego w gminie, w przypadku dla dzieci i młodzieży respondenci wymieniali najczęściej: zajęcia dodatkowe w szkole, zajęcia sportowe, seanse filmowe, wycieczki i pikniki. W przypadku oferty dla rodzin badani szczególny nacisk położyli na organizowanie rozwijających wspólne zainteresowania zajęć integracyjnych dla dzieci, młodzieży i dorosłych. Wspomnieli także o placach zabaw, piknikach rodzinnych, kinie, hali sportowej oraz świetlicach.

W kolejnym pytaniu poproszono ankietowanych o opinię na temat wsparcia i rehabilitacji dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi oraz prowadzonych w gminie działań wychowawczych, profilaktycznych i edukacyjnych, których adresatami są rodziny i dzieci.

Wykres 8. Jaki jest dostęp do wsparcia i rehabilitacji dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi?

Wykres 9. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania wychowawcze, profilaktyczne i edukacyjne adresowane do rodzin i dzieci?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Ponad 47% respondentów stwierdziło, że dostęp do wsparcia i rehabilitacji dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi w gminie jest niewystarczający. Kolejne 23,7% badanych uznało go za wystarczający, a tylko 7,9% pytanych oceniło go dobrze. Aż 21,1% mieszkańców nie miało zdania na ten temat. Nikt z ankietowanych nie ocenił dostępu do wsparcia i rehabilitacji dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi za bardzo dobry.

Znacznie lepiej oceniono realizowane w gminie działania wychowawcze, profilaktyczne i edukacyjne, których adresatami są rodziny i dzieci. Blisko 43% respondentów uznało je za wystarczające, kolejne 13,2% ankietowanych stwierdziło, że są przeprowadzane dobrze. Jednak według 23,7% badanych działania te są niewystarczające. Tylko 2,6% mieszkańców oceniło je bardzo dobrze. Zdania na ten temat nie miało 18,4% mieszkańców.

Co zrobić, by poprawić sytuację rodzin, dzieci i młodzieży w gminie?

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym wskazać działania, jakie należałoby podjąć w gminie w celu poprawy sytuacji rodzin oraz dzieci i młodzieży. Odpowiadając na nie, ankietowani szczególnie nacisk położyli na rozwiązanie problemów mieszkaniowych, w tym na zwiększenie liczby mieszkań socjalnych i komunalnych. Respondenci wskazywali również na potrzebę objęcia opieką psychologiczną i poradnictwem specjalistycznym osób i rodzin dotkniętych problemami społecznymi. Badani podkreślali także konieczność tworzenia nowych miejsc pracy i podnoszenia kwalifikacji zawodowych poprzez organizowanie bezpłatnych szkoleń i kursów zwiększających szanse na rynku pracy. Wskazano także na konieczność budowy żłobka i placów zabaw, rozszerzenia oferty kulturalnej oraz zwiększenia wsparcia finansowego ze strony gminy dla rodzin będących w trudnej sytuacji życiowej i rodzin wielodzietnych.

Instytucje i organizacje, które mogą w przyczynić się do zniwelowania problemów rodzin i dzieci

W kolejnym pytaniu poproszono ankietowanych o podanie instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, które mogą w największym stopniu w przyczynić się do zniwelowania problemów rodzin i dzieci. Wśród nich badani najczęściej wskazywali: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, Urząd Gminy, ośrodek zdrowia, Gminny Ośrodek Kultury, Policję, organizacje pozarządowe, Kościół, PCPR oraz sołtysów.

4.5. POMOC SPOŁECZNA RODZINIE I DZIECKU

Pomoc społeczną rodzinie i dziecku w gminie świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ustroniu Morskim. Jednostka ta realizuje zadania wynikające m.in. z takich aktów prawnych, jak: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o świadczeniach rodzinnych oraz ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące kwot wydatkowanych przez GOPS na pomoc społeczną w gminie w latach 2012-2014.

Tabela 9. Środki finansowe wydatkowane przez GOPS na pomoc mieszkańcom gminy w latach 2012-2014

wielkość wydatków	2012 r.	2013 r.	2014 r.
ogółem	2 100 925 zł	2 171 028 zł	2 150 216 zł
w tym na świadczenia pomocy społecznej	133 992 zł	163 293 zł	181 306 zł
w tym na świadczenia rodzinne	966 827 zł	938.573 zł	888 527 zł

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ustroniu Morskim.

W latach 2012-2014 wysokość środków finansowych przeznaczonych przez GOPS na pomoc mieszkańcom zmieniała się (z 2 100 925 zł w 2012 r., poprzez 2 171 028 zł w 2013 r. do 2 150 216 zł w 2014 r.), przy czym stale dominującą pozycję wśród nich stanowiły kwoty wydatkowane na realizację świadczeń rodzinnych. Mniej środków przeznaczano natomiast na świadczenia pomocy społecznej, w tym na przyznawanie świadczeń w formie posiłku (głównie na dożywianie dzieci), zasiłków celowych i w naturze, zasiłków stałych, okresowych oraz usług opiekuńczych.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące beneficjentów objętych przez GOPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2012-2014.

Tabela 10. Beneficjenci systemu pomocy społecznej

	2012 r.	2013 r.	2014 r.
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	254	256	222
liczba rodzin	184	182	155
liczba osób w rodzinach	435	474	433

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ustroniu Morskim.

Liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie w gminie w latach 2012-2014, wahała się (254 w 2012 r., 256 w 2013 r., 222 w 2014 r.). Zmieniała się również liczba osób w rodzinach (435 w 2012 r., 474 w 2013 r., 433 w 2014 r.).

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnych tabelach informacje na temat struktury wiekowej oraz aktywności zawodowej odbiorców pomocy społecznej w gminie w 2014 roku.

Tabela 11. Struktura wiekowa odbiorców pomocy społecznej w gminie w 2014 roku

wiek odbiorców	liczba osób w rodzinach
0-16 lat	126
17-21 lat	30
22-30 lat	49
31-40 lat	66
41-50 lat	57
51-60 lat	43
61-70 lat	35
71 lat i więcej	27

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ustroniu Morskim.

Tabela 12. Struktura beneficjentów pomocy społecznej w gminie ze względu na aktywność zawodową w 2014 roku

rodzaj aktywności zawodowej	liczba osób powyżej 18 roku życia według decyzji administracyjnych
pracuje	48
pracuje dorywczo	22
nie pracuje	21
studiuje	5
uczy się	25
na rencie	32
na emeryturze	49
na zasiłku dla bezrobotnych	3
bezrobotny bez prawa do zasiłku	98

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ustroniu Morskim.

Analiza struktury wiekowej mieszkańców gminy objętych przez GOPS pomocą społeczną w 2014 roku wykazała, że największą grupę stanowiły dzieci i młodzież do 16 lat (126 osób). Znacznie mniejsze, choć spore, grupy reprezentowały osoby w wieku 31-40 lat

(66 osób) i 41-50 lat (57 osób). Ci z najmłodszych, którzy bezpośrednio korzystali ze wsparcia, otrzymywali pomoc głównie w postaci posiłku w szkołach (świadczonego w ramach wieloletniego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”).

Jeśli chodzi o podział beneficjentów pomocy społecznej w gminie według aktywności zawodowej, najliczniejsze grupy w 2014 roku stanowiły osoby bezrobotne bez prawa do zasiłku (98 osób), emeryci (49 osób) oraz osoby pracujące (48 osób).

Analizując powyższe dane, można pokusić się o stwierdzenie, iż najliczniejszą grupę wśród mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia GOPS-u w 2014 roku stanowiły charakteryzujące się niskim poziomem dochodów rodziny ubogie i dotknięte bezrobociem. Pochodzące z nich dzieci, z racji niedoborów materialnych w domu, korzystały ze wsparcia w formie dożywiania w szkołach. Diagnozę tę potwierdzają dane dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie, które za lata 2012-2014 przedstawia poniższa, szczegółowa tabela.

Tabela 13. Wybrane powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2012-2014

powód przyznania pomocy	liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2012 r.	2013 r.	2014r.
ubóstwo	89	91	95	225	231	254
bezdomność	2	0	0	3	0	0
potrzeba ochrony macierzyństwa	26	26	11	102	102	78
bezrobocie	82	86	86	201	211	221
niepełnosprawność	35	39	37	77	88	83
długotrwała lub ciężka choroba	84	76	71	190	159	153
bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	15	17	12	47	64	49
przemoc w rodzinie	0	0	2	0	0	11
alkoholizm	26	8	4	51	26	13
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	2	1	0	2	1	0
zdarzenie losowe	2	0	1	5	0	10

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ustroniu Morskim.

W latach 2012-2014 najczęstszymi przyczynami przyznawania pomocy społecznej w gminie były: ubóstwo, bezrobocie oraz długotrwała lub ciężka choroba. Ważnymi powodami udzielania wsparcia były także potrzeba ochrony macierzyństwa i niepełnosprawność. Istotne przyczyny świadczenia pomocy społecznej w gminie stanowiły też problemy bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia

gospodarstwa domowego oraz alkoholizm. W mniejszym stopniu mieszkańcy gminy korzystali ze wsparcia z takich przyczyn, jak: zdarzenia losowe, przemoc w rodzinie, bezdomność oraz trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego.

Powody przyznania pomocy społecznej w gminie mają wpływ na formę wsparcia udzielanego przez GOPS. Dane na temat rodzajów wsparcia udzielonego mieszkańcom gminy w latach 2012-2014 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14. Rodzaje wsparcia udzielanego przez GOPS

formy pomocy	liczba osób, którym przyznano decyzją administracyjną świadczenie			liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.
pieniężna	166	182	152	132	141	120	235	274	246
rzeczowa	88	74	70	52	41	35	200	200	184
praca socjalna	X	X	X	184	182	155	435	474	433
usługi opiekuńcze	2	2	3	2	2	3	2	2	3
odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej	9	9	8	X	X	X	X	X	X

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ustroniu Morskim.

W latach 2012-2014 najczęściej udzielaną mieszkańcom gminy formą wsparcia była praca socjalna. Polegała ona m.in. na udzielaniu informacji, wskazówek i pomocy przy rozwiązywaniu trudnych spraw życiowych, świadczeniu poradnictwa oraz współpracy z innymi podmiotami pomocy społecznej. Istotnym narzędziem pracy socjalnej były kontrakty socjalne, których w 2012 roku zawarto 13, w 2013 r. – 16, a w 2014 r. – 11.

Duże znaczenie miała także pomoc finansowa, głównie w formie zasiłków celowych oraz zasiłków stałych i okresowych. Kolejną, co do częstości przyznawania, formą pomocy była pomoc rzeczowa udzielana przede wszystkim w postaci posiłku, opału, żywności w naturze, owoców oraz odzieży z banku rzeczy używanych.

Wśród form pomocy świadczonej przez Ośrodek znalazły się również usługi opiekuńcze. Osoby, które nie mogły samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można było zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych i które tym samym wymagały całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, były kierowane przez GOPS do domów pomocy społecznej. W latach 2012-2014 Ośrodek skierował do DPS-ów odpowiednio 2, 3 i 2 osoby oraz pokrywał koszt pobytu w DPS-ie odpowiednio dla 9, 9 i 8 osób.

Rodzinom borykającym się z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego GOPS przyznawał pomoc asystenta rodziny. Z takiego wsparcia skorzystały 3 rodziny w 2013 r.

W analizowanym okresie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ustroniu Morskim udzielał pomocy materialnej o charakterze socjalnym uczniom zamieszkałym na terenie gminy. Świadczenia te zostały wprowadzone w celu zmniejszenia różnic w dostępie do edukacji oraz umożliwiania pokonywania barier dostępu do edukacji uczniów znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej. W latach 2012-2014 GOPS wydawał decyzje administracyjne, na podstawie których wypłacano stypendia socjalne (w 2012 r. 68 – na kwotę 23 380 zł, w 2013 r. 87 – na kwotę 38 668 zł, w 2014 r. 98 – na kwotę 40 534 zł).

Poza wyżej wymienionymi formami wsparcia GOPS realizował projekt systemowy „Jesteśmy aktywni”, współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Beneficjentami projektu były osoby niepełnosprawne i nieaktywne zawodowo oraz osoby pracujące, bezrobotne i nieaktywne zawodowo. W ramach zadania „Aktywna integracja” przeprowadzono następujące działania: warsztaty z doradztwa zawodowego z elementami psychologicznymi, warsztaty z zakresu zdrowego stylu życia, warsztaty z zakresu kształtowania stylu i wizerunku, warsztaty artrecyklingowe oraz szkolenia zawodowe: konserwator-elektryk z uprawnieniami do 1 KV, bukiciarstwo, recepcjonistka z elementami języka niemieckiego, kosmetyczka i stylistka paznokci z elementami fryzjerstwa, a także kursy języka niemieckiego, języka angielskiego oraz carvingu – rzeźbienia w owocach i warzywach. Na czas trwania projektu uczestnicy objęci zostali ubezpieczeniem NNW, pracą socjalną oraz wsparciem dochodowym w postaci zasiłków celowych lub zasiłków celowych specjalnych, z przeznaczeniem na działania o charakterze aktywizującym.

W opinii Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ustroniu Morskim w najbliższym czasie należałoby podjąć działania pomocowe na rzecz dzieci i rodzin w następujących obszarach:

1. Wsparcie rodzin
 - poradnictwo rodzinne,
 - szkoły dla rodziców.
2. Pomoc osobom samotnie wychowującym dzieci
 - utworzenie żłobka,
 - wsparcie asystenta rodziny,

- praca socjalna ukierunkowana na niwelowanie poczucia samotności, kształtowanie poczucia samodzielności.
3. Pomoc dzieciom i młodzieży
- oferta pomocy specjalistycznej – psycholog dziecięcy,
 - motywowanie do udziału w bogatej ofercie zajęć pozalekcyjnych proponowanych przez placówkę oświatową i Gminny Ośrodek Kultury.
4. Pomoc rodzinom z dziećmi niepełnosprawnymi
- kontynuacja dopłat udzielanych przez gminę do dojazdów dzieci do specjalistycznych placówek w Kołobrzegu, oferujących różnorodne zajęcia pomocowe.

Istotnym czynnikiem wpływającym na właściwe funkcjonowanie dzieci i rodzin w gminie jest oferta spędzania czasu wolnego. Według GOPS-u oferta ta jest bogata, a atrakcyjne zajęcia i kompetentni instruktorzy to mocne punkty Gminnego Ośrodka Kultury. Natychmiastowego remontu i rozbudowy wymagają natomiast pomieszczenia GOK-u, zwłaszcza sala kinowa i biblioteka, brak także sali na profesjonalną pracownię plastyczną.

Pomoc osobom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie świadczy Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Punkt Konsultacyjny i Punkt Pomocy Terapeutycznej i Psychologicznej. Mieszkańcy gminy mogą również skorzystać z pomocy Klubu AA „Bursztyń”, Klubu abstynenta i promocji zdrowego stylu życia „Uśmiech” oraz Środowiskowego Ogniska Wychowawczego TPD „Wodny Świat” w Ustroniu Morskim.

Bardzo istotnym wsparciem dla rodzin, realizowanym w ramach zadań GOPS-u w Ustroniu Morskim, jest przyznawanie świadczeń rodzinnych. Poniższa tabela prezentuje szczegółowe dane o liczbie i wartości świadczeń rodzinnych przyznanych w latach 2012-2014.

Tabela 15. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2012-2014

	2012 r.	2013 r.	2014 r.
wielkość wydatków na świadczenia rodzinne	761 848 zł	716 128 zł	601 467 zł
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	544	518	409
rodzaj świadczenia	liczba przyznanych świadczeń		
zasiłek rodzinny	3 444	2 996	2 423
dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	13	18	12
dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	136	91	47
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka	102	69	65

dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	95	87	80
dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	207	173	147
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	554	521	359
dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	597	528	508
zasiłek pielęgnacyjny	747	758	758
świadczenie pielęgnacyjne	225	185	124
dodatek do świadczenia pielęgnacyjnego	–	68	3
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	37	31	25
specjalny zasiłek opiekuńczy	–	4	14
liczba świadczeń rodzinnych ogółem	6 157	5 529	4 565

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ustroniu Morskim.

W latach 2012-2014 wielkość wydatków przeznaczonych przez GOPS na realizację świadczeń rodzinnych zmniejszała się z roku na rok (z 761 848 zł w 2012 r. do 601 467 zł w 2014 r.). Tym samym spadała liczba przyznanych świadczeń (z 6 157 w 2012 r. do 4 565 w 2014 r.) oraz liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie (z 544 w 2012 r. do 409 w 2014 r.).

Najczęściej GOPS wypłacał zasiłek rodzinny, który służy częściowemu pokryciu wydatków na utrzymanie dziecka. Istotne formy wsparcia stanowiły również: zasiłek pielęgnacyjny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, a także podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania.

Świadczenia alimentacyjne stanowiły kolejną formę wsparcia udzielaną mieszkańcom gminy w latach 2012-2014 przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Ta pomoc finansowa, świadczona zgodnie z ustawą o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, była przyznawana dziecku wychowywanemu w rodzinie niepełnej, w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych, oraz dzieciom wychowywanym przez osoby pozostające w związkach małżeńskich, przeprowadzających separację lub rozwód. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia kolejna tabela.

Tabela 16. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2012-2014

	2012 r.	2013 r.	2014 r.
liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie alimentacyjne	43	42	42
liczba przyznanych świadczeń alimentacyjnych	462	492	534
wielkość wydatków na świadczenia alimentacyjne	153 940 zł	170 360 zł	190 880 zł

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ustroniu Morskim.

Liczba mieszkańców gminy, którym w latach 2012-2014 GOPS przyznał świadczenie alimentacyjne, była na zbliżonym poziomie (43 w 2012 r., 42 w 2013 r., 42 w 2014 r.). Wzrastała natomiast liczba wypłaconych świadczeń (462 w 2012 r., 492 w 2013 r., 534 w 2014 r.) oraz wysokość kwot wydatkowanych na ten cel (153 940 zł w 2012 r., 170 360 zł w 2013 r., 190 880 w 2014 r.).

W uzupełnieniu powyższych danych należy odnotować, że Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kołobrzegu, jako jednostka powiatowa, obejmuje zasięgiem działania również mieszkańców gminy Ustronie Morskie. Wybrane dane dotyczące działalności PCPR-u w odniesieniu do ludności gminy w latach 2012-2014 przedstawia natomiast poniższa tabela.

Tabela 17. Działalność PCPR-u w odniesieniu do ludności gminy w latach 2012-2014

	2012 r.	2013 r.	2014 r.
liczba dzieci z gminy zgłoszonych do adopcji	0	0	0
liczba dzieci z gminy adoptowanych	0	0	0
liczba dzieci z gminy umieszczonych w rodzinach zastępczych	0	0	0
liczba dzieci z gminy umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	0	0	0
liczba dzieci z gminy przebywających w rodzinach zastępczych	5	5	3
liczba dzieci z gminy przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	0	1	1
liczba rodzin zastępczych, które objęły opieką dzieci z gminy	3	3	2
liczba usamodzielnianych dzieci z gminy	0	1	1

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kołobrzegu.

W latach 2012-2014 do adopcji nie zgłoszono ani nie adoptowano żadnego dziecka z terenu gminy, ani jednego dziecka nie umieszczono także w rodzinie zastępczej.

W analizowanym okresie w rodzinach zastępczych przebywało odpowiednio: 5, 5 i 3 dzieci z gminy. W latach 2012-2014 liczba rodzin zastępczych, które obejmowały opieką dzieci z gminy, utrzymywała się na zbliżonym poziomie – odpowiednio: 3, 3 i 2.

W analizowanym okresie w placówkach opiekuńczo-wychowawczych nie umieszczono ani jednego dziecka. W latach 2013-2014 w tego typu placówkach przebywało po jednym dziecku. W tym samym okresie usamodzielniono także po jednym wychowanku rodziny zastępczej lub placówki opiekuńczo-wychowawczej pochodzącym z gminy.

Ponadto w 2012 r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kołobrzegu dofinansowało jednej osobie z terenu gminy likwidację barier architektoniczno-technicznych.

Warto w tym miejscu przytoczyć informacje Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Kołobrzegu, dotyczące orzeczeń o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności (z uwzględnieniem orzeczonego stopnia niepełnosprawności) wydanych mieszkańcom gminy Ustronie Morskie w latach 2012-2014.

Z danych tych wynika, iż liczba orzeczeń wystawionych dzieciom z gminy wahała się (od 5 w 2012 r., poprzez 3 w 2013 r., do 5 w 2014 r.), podobnym zmianom ulegała liczba orzeczeń wydanych osobom powyżej 16. roku życia (od 69 w 2012 r., poprzez 70 w 2013 r., do 41 w 2014 r.). Wahała się także liczba orzeczeń o znacznym stopniu niepełnosprawności wystawionych w latach 2012-2014 (odpowiednio 27, 32, 10), podobnie liczba orzeczeń o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności (odpowiednio 26, 29, 20) oraz liczba orzeczeń o lekkim stopniu niepełnosprawności (odpowiednio 16, 9, 11). Dane w tym zakresie zawiera poniższa tabela.

Tabela 18. Orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności wydane mieszkańcom gminy w latach 2012-2014

	2012 r.	2013 r.	2014 r.
liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych dzieciom z gminy do lat 16	5	3	5
liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wydanych mieszkańcom gminy powyżej 16. roku życia	69	70	41
w tym o znacznym stopniu niepełnosprawności	27	32	10
w tym o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności	26	29	20
w tym o lekkim stopniu niepełnosprawności	16	9	11

Dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Kołobrzegu.

Osoby niepełnosprawne zamieszkałe w gminie Ustronie Morskie mogą korzystać ze wsparcia finansowego udzielanego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kołobrzegu, które dysponuje środkami na dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych, zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, likwidację barier architektonicznych, technicznych lub w komunikowaniu się.

4.6. DZIECKO I RODZINA WSPIERANI PRZEZ PORADNIĘ PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNĄ

Dzieci i rodziny z gminy Ustronie Morskie objęte są także wsparciem ze strony Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Kołobrzegu, która obejmuje swoim zasięgiem teren całego powiatu kołobrzесьkiego. Poradnia udziela pomocy psychologicznej, pedagogicznej

i logopedycznej uczniom, ich rodzicom, nauczycielom przedszkoli, szkół oraz placówek oświatowych mających siedzibę na terenie działania poradni. Jej kadre tworzą psychologzy, pedagodzy i logopedzi. Korzystanie z pomocy udzielanej przez Poradnię jest dobrowolne i nieodpłatne. Pracownicy pedagogiczni prowadzą pracę diagnostyczną, terapeutyczną, doradczą, konsultacyjną, psychoedukacyjną, profilaktyczną, informacyjną, interwencyjną i mediacyjną. Są odpowiedzialni za jakość tej pracy oraz bezpieczeństwo powierzonych im dzieci i młodzieży. Realizacja zadań odbywa się na terenie placówki oraz w środowisku dziecka: w szkole, w domu rodzinnym. W ramach przybliżenia środowisku lokalnemu specjalistycznej pomocy psychologiczno-pedagogicznej, placówka prowadzi terenowe punkty konsultacyjne w szkołach gminnych powiatu kołobrzeskiego. Poradnia wydaje opinie w sprawach związanych z kształceniem i wychowaniem dzieci i młodzieży oraz orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz niedostosowanej społecznie, wymagającej stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy.

Do zadań poradni należy w szczególności:

- Diagnozowanie dzieci i młodzieży prowadzone w celu określenia indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz indywidualnych możliwości psychofizycznych dzieci i młodzieży, wyjaśniania mechanizmów ich funkcjonowania w odniesieniu do zgłaszanego problemu oraz wskazania sposobu jego rozwiązania.
- Udzielanie dzieciom i młodzieży oraz ich rodzicom bezpośredniej pomocy psychologiczno-pedagogicznej.
- Realizowanie zadań profilaktycznych oraz wspierających wychowawczą i edukacyjną funkcję przedszkola, szkoły i placówki, w tym wspieranie nauczycieli w rozwiązywaniu problemów dydaktycznych i wychowawczych.
- Organizowanie i prowadzenie wspomaganie przedszkoli, szkół i placówek w zakresie realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych, polegające na zaplanowaniu i przeprowadzeniu działań mających na celu poprawę jakości pracy przedszkola, szkoły lub placówki w obszarze pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

W 2014 roku Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Kołobrzegu udzieliła dzieciom i młodzieży bezpośredniej pomocy w formie:

- zajęć korekcyjno-kompensacyjnych,
- terapii logopedycznej,
- terapii psychologicznej, w tym psychoterapii,
- socjoterapii,

- zajęć o charakterze terapeutycznym,
- pomocy indywidualnej,
- pomocy grupowej.

Z porad i konsultacji korzystali również rodzice, nauczyciele oraz wychowawcy, dla których organizowano treningi i warsztaty, terapię rodzinną, a także prelekcje i wykłady. Ponadto pracownicy poradni udzielali wsparcia nauczycielom w rozwiązywaniu problemów dydaktycznych i wychowawczych, uczestnicząc w radach pedagogicznych.

Poradnia nie dysponuje szczegółowymi danymi dotyczącymi udzielanej pomocy w odniesieniu do ludności gminy Ustronie Morskie.

4.7. PRZESTĘCZOŚĆ ORAZ DZIAŁANIA PODEJMOWANE NA RZECZ ZAPEWNIENIA BEZPIECZEŃSTWA

Według danych Komendy Powiatowej Policji w Kołobrzegu w 2014 roku w gminie Ustronie Morskie odnotowano łącznie 95 czynów o charakterze przestępczym. Wśród nich dominowały przestępstwa polegające na kradzieży mienia (35 przypadków), kradzieży z włamaniem (19), prowadzeniu pojazdu w stanie nietrzeźwości (8), kradzieży pojazdu (5), złamaniu zakazów sądowych (5) oraz posiadaniu środków odurzających (5). Poniższa tabela przedstawia dane na temat kategorii przestępstw popełnionych na terenie gminy.

Tabela 19. Kategorie przestępstw popełnionych na terenie gminy

kategoria przestępstwa	liczba przestępstw stwierdzonych
przestępstwa przeciwko wolności	1
przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajowej	1
przestępstwa przeciwko rodzinie i opiece	1
przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu	3
nietrzeźwi kierujący	8
złamanie zakazów sądowych	5
kradzież mienia	35
kradzież z włamaniem	19
uszkodzenie mienia	3
przywłaszczenie mienia	4
kradzież pojazdu	5
przestępstwa przeciwko wiarygodności dokumentu	4
posiadanie środków odurzających	5
prowadzenie robót budowlanych bez wymaganego zezwolenia	1

Dane Komendy Powiatowej Policji w Kołobrzegu.

W analizowanym okresie ustalono ogółem 51 sprawców przestępstw. Wśród nich największą grupę stanowiły osoby w wieku 21-25 lat (15 osób), 36-40 lat (9 osób) i 60-70 lat (5 osób). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 20. Struktura wiekowa sprawców przestępstw popełnionych w gminie

struktura wiekowa sprawcy	liczba sprawców
do 16 lat	1
17-20 lat	4
21-25 lat	15
26-30 lat	3
31-35 lat	4
36-40 lat	9
41-45 lat	3
46-50 lat	4
51-55 lat	1
56-60 lat	2
60-70 lat	5

Dane Komendy Powiatowej Policji w Kołobrzegu.

W omawianym okresie na terenie gminy Ustronie Morskie ujawniono 1 przypadek przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu, którego sprawcą była osoba nieletnia.

Warto również wspomnieć, że od 2014 roku policjanci podczas interwencji domowych korzystają z nowych narzędzi, dzięki którym łatwiej identyfikują zagrożenia życia i zdrowia ofiar. Instrukcje, które otrzymali funkcjonariusze, wyjaśniają, jak interpretować symptomy świadczące o tym, że mają do czynienia z zagrożeniem wymagającym interwencji. Mają one także minimalizować dowolność w podejmowaniu decyzji przez policjantów.

W ramach programów profilaktycznych Policja położyła szczególny nacisk na działalność edukacyjną, skierowaną do dzieci i młodzieży, rodziców uczniów oraz do kadry pedagogicznej placówek oświatowych. Zadaniem policjantów jest również poszukiwanie nowych metod przekazu i komunikowania się ze społeczeństwem, a tym samym promowanie treści profilaktycznych, które będą wspierały asertywne postawy młodzieży i pomagały najslabszym. Funkcjonariusze aktywnie uczestniczyli w programach promujących modę na życie bez uzależnień, współorganizując akcje „Profilaktyka a Ty” czy „Ogólnopolski Głos Profilaktyki”.

Policjanci prowadzili także warsztaty i pogadanki z dziećmi i młodzieżą w placówkach oświatowych na terenie gminy. Realizując program profilaktyczny „Bezpieczna droga do szkoły”, odwiedzili dzieci w Przedszkolu w Ustroniu Morskim. Poprzez zabawę edukowali i rozmawiali z najmłodszymi na temat bezpiecznego poruszania się po drodze. Zapoznawali z podstawowymi znakami, które każdy pieszy powinien znać i do których musi się stosować. W trakcie zajęć uczyli dzieci zasad, których trzeba przestrzegać, poruszając się drogą do przedszkola czy do domu oraz zachowania wobec obcych osób. Sprawdzili także wiedzę przedszkolaków i ich znajomość numerów alarmowych.

W ramach spotkań z uczniami Zespołu Szkół w Ustroniu Morskim omawiano zagadnienia związane z agresją i przemocą wśród dzieci i młodzieży oraz objaśniano pojęcia takie jak: demoralizacja, nieletni, czyn karalny. Edukowano także młodzież o konsekwencjach prawnych wynikających z popełniania czynów karalnych oraz wyjaśniano uczniom, na czym polega przemoc w szkole i gdzie mogą zwrócić się o pomoc. Takie spotkania są bardzo istotne dla młodzieży w wieku dorastania, gdyż często pojawiają się sytuacje konfliktowe. Rolą policjantów było uświadomienie młodym ludziom, że nie można rozwiązywać problemów na drodze siłowej, ponieważ grozi to odpowiedzialnością karną.

Policjanci przeprowadzili także akcję „Ekologicznie = Bezpiecznie w Ustroniu Morskim”, polegającą na rozdawaniu kamizelek i opasek odblaskowych. W jej trakcie uświadamiano niechronionych uczestników ruchu drogowego, jak ważny element ubioru stanowią kamizelki odblaskowe. Informowano również pieszych i rowerzystów, że doskonałą formą zapewnienia sobie widoczności jest posiadanie elementów odblaskowych, które niejednokrotnie mogą uratować im życie. Kampania została zrealizowana dzięki współpracy Wydziału Ruchu Drogowego KWP w Szczecinie z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie.

4.8. RODZINA I DZIECKO POD KURATELĄ SĄDOWĄ

Zgodnie z art. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o kuratorach sądowych (Dz. U. z 2001 r. Nr 98, poz. 1071 ze zmianami), kuratorzy sądowi realizują określone przez prawo zadania o charakterze wychowawczo-resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym związane z wykonywaniem orzeczeń sądu.

Według danych Sądu Rejonowego w Kołobrzegu I Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej dla Dorosłych w 2014 roku sprawowano dozór nad 20 osobami zamieszkałymi na

terenie gminy Ustronie Morskie, natomiast w postępowaniu wykonawczym prowadzono 25 spraw.

4.9. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT (jej nazwa to akronim angielskich słów: Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse i Threats – zagrożenia) jest jedną z najpopularniejszych heurystycznych technik analitycznych służących porządkowaniu informacji. Bywa stosowana we wszystkich obszarach planowania strategicznego.

W przypadku programu wspierania rodziny analiza SWOT stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu wspierania rodziny oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej. Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona z udziałem przedstawicieli samorządu gminy, a jej przedmiotem stały się obszary:

- rodzina, dziecko i młodzież, przemoc w rodzinie;
- zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne.

Obszar RODZINA, DZIECKO I MŁODZIEŻ, PRZEMOC W RODZINIE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • analizowanie problemów rodzin, dzieci i młodzieży • podejmowanie inicjatyw na rzecz przeciwdziałania dysfunkcjom rodzin • zapewnienie rodzinom dysfunkcyjnym wsparcia asystentów rodzin • funkcjonowanie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (np. świetlice środowiskowe) • monitorowanie zapotrzebowania na opiekę przedszkolną • dysponowanie przez szkolnictwo w gminie bazą dydaktyczną zapewniającą właściwy rozwój uczniów • zapewnienie odpowiedniej oferty zajęć pozalekcyjnych przez placówki oświatowe • organizowanie przez gminę oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży • funkcjonowanie na terenie gminy organizacji pozarządowych zajmujących się problemami rodzin • propagowanie wolontariatu wśród dzieci i młodzieży 	<ul style="list-style-type: none"> • brak dostępu do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tego rodzaju wsparcia • niedostateczne analizowanie potrzeb osób samotnie wychowujących dzieci • niezapewnianie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia

<ul style="list-style-type: none"> • istnienie kadry przygotowanej do pracy z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie • prowadzenie poradnictwa i podejmowanie interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie • funkcjonowanie zespołu interdyscyplinarnego • kierowanie sprawców przemocy w rodzinie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych • zapewnianie ofiarom przemocy w rodzinie dostępu do informacji o możliwych formach wsparcia • prowadzenie akcji uwrażliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy w rodzinie 	
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • słabnąca skala problemów rzutujących na prawidłowe funkcjonowanie rodzin • niewzrastająca liczba rodzin dysfunkcyjnych w gminie • wystarczający zakres wsparcia asystentów rodzin • odpowiednio świadczone wsparcie dla osób samotnie wychowujących dzieci • możliwość korzystania z oferty placówek wsparcia dziennego (np. świetlice środowiskowe) przez dzieci i młodzież • dobra sytuacja finansowa gminy pozwalająca na utrzymanie i rozwój bazy dydaktycznej szkół • zaspokajająca potrzeby uczniów i ich rodziców oferta zajęć pozalekcyjnych • dostosowana do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferta spędzania czasu wolnego • niewzrastająca liczba rodzin zgłaszających potrzebę wsparcia ze strony organizacji pozarządowych • angażowanie się dzieci i młodzieży z gminy w działania wolontariackie • wpływ prowadzonego w gminie poradnictwa i podejmowanych interwencji na zmianę zachowań ofiar i sprawców przemocy w rodzinie • malejąca liczba osób, w stosunku do których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych • niezwiększająca się liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie wymagających umieszczenia w ośrodkach wsparcia • niewzrastająca liczba osób wymagających działań korekcyjno-edukacyjnych • słabnąca skala zjawiska przemocy w rodzinie 	<ul style="list-style-type: none"> • niezaspokajanie potrzeb rodzin wymagających wsparcia w formie poradnictwa specjalistycznego • niedostateczna oferta w zakresie opieki przedszkolnej • niewystarczająca liczebność i fachowość kadry pracującej z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie • istnienie zjawiska społecznego przyzwolenia na stosowanie przemocy w rodzinie

Obszar ZDROWIE, UZALEŻNIENIA, BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • zabezpieczanie przez gminę dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, położnictwa, ginekologii i stomatologii, zgodnie z minimalnym planem zabezpieczenia ambulatoryjnej opieki zdrowotnej • prowadzenie działań na rzecz poszerzenia zakresu świadczeń medycznych • inicjowanie przedsięwzięć propagujących zdrowy styl życia • podejmowanie działań na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego • prowadzenie działalności terapeutycznej i rehabilitacyjnej w obszarze uzależnień • zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej • kierowanie osób uzależnionych na leczenie odwykowe • prowadzenie działań edukacyjnych w zakresie uzależnień wśród rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych • diagnozowanie problemu spożywania alkoholu i narkotyków przez nieletnich • funkcjonowanie grup i instytucji wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych • istnienie w gminie kadry przygotowanej do pracy z osobami uzależnionymi • prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w obszarze uzależnień wśród dzieci i młodzieży • możliwość skorzystania przez mieszkańców gminy z oferty organizacji pozarządowych zajmujących się problemami uzależnień • realizowanie w placówkach oświatowych programów profilaktyczno-edukacyjnych poświęconych przestępczości i jej negatywnym skutkom społecznym • podejmowanie przez jednostki gminne współpracy z instytucjami o zasięgu ponadgminnym (jak np. policja, prokuratura, sąd) i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania i ograniczenia przestępczości • prowadzenie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa w gminie • realizowanie inwestycji mających na celu zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze 	<ul style="list-style-type: none"> • brak działań zachęcających mieszkańców do włączania się w działania na rzecz ochrony przeciwpożarowej, zwalczania klęsk żywiołowych i innych miejscowych zagrożeń

<ul style="list-style-type: none"> • posiadanie przez gminę krytego basenu, z którego bezpłatnie korzystają uczniowie klas 1-3 w ramach zajęć wychowania fizycznego 	
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • wystarczający dostęp mieszkańców gminy do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, położnictwa i stomatologii • wzrost zainteresowania zdrowym trybem życia wśród mieszkańców • zwiększanie się świadomości ekologicznej mieszkańców • zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej • zadowalające rezultaty leczenia odwykowego z uzależnień (część osób po terapii wraca do nałogu, jednak większość trwa w trzeźwości) • wzrost świadomości rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych na temat zagrożeń uzależnieniami • objęcie pomocą grup i instytucji wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych • wystarczająca liczba osób pracujących z osobami uzależnionymi • wzrost świadomości dzieci i młodzieży na temat zagrożeń uzależnieniami • zwiększająca się wśród dzieci i młodzieży świadomość negatywnego wpływu przestępczości na życie społeczne • pozytywne efekty podejmowanych działań na rzecz przeciwdziałania i ograniczenia przestępczości • wzrost poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców gminy • zwiększający się poziom bezpieczeństwa na drodze 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczający zakres świadczeń medycznych dostępnych w gminie • niezadowalające efekty działań terapeutycznych i rehabilitacyjnych podejmowanych w obszarze uzależnień • wzrastająca liczba nieletnich sięgających po alkohol lub narkotyki • niedostosowana do potrzeb oferta organizacji pozarządowych zajmujących się problemami uzależnień • brak zaangażowania mieszkańców gminy w działania na rzecz ochrony przeciwpożarowej, zwalczania klęsk żywiołowych i innych miejscowych zagrożeń • zbyt łatwy dostęp do narkotyków, dopalaczy i innych środków odurzająco-uzależniających • napływ negatywnych trendów obserwowany w miejscowościach wypoczynkowych

4.10. ZASOBY WSPIERAJĄCE RODZINĘ I DZIECKO W GMINIE

Zasobami wspierającymi rodzinę i dziecko są instytucje i organizacje, które działają na terenie danej gminy bądź obejmują zasięgiem działania jej mieszkańców. W gminie Ustronie Morskie oraz w jej sąsiedztwie funkcjonują różnorodne instytucje i organizacje mające w orbicie swoich zainteresowań rodzinę i dziecko. Ich wykaz zawiera poniżej przedstawiona tabela.

Tabela 21. Podmioty wspierające rodziny i dzieci z gminy

lp.	nazwa podmiotu	adres podmiotu
1.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	ul. Osiedlowa 2b, 78-111 Ustronie Morskie
2.	Gminny Ośrodek Kultury w Ustroniu Morskim	ul. Nadbrzeżna 20, 78-111 Ustronie Morskie
3.	Gminna Biblioteka Publiczna w Ustroniu Morskim	ul. Nadbrzeżna 20, 78-111 Ustronie Morskie
4.	Filia Gminnej Biblioteki Publicznej w Rusowie	Rusowo 2, 78-111 Rusowo
5.	Świetlica w Gwizdzie	Gwizd, 78-111 Ustronie Morskie
6.	Świetlica w Kukince	Kukinka, 78-111 Ustronie Morskie
7.	Świetlica w Kukini	Kukinia 16A, 78-111 Ustronie Morskie
8.	Świetlica Melmak w Rusowie	Rusowo 27, 78-111 Ustronie Morskie
9.	Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Ustroniu Morskim	ul. Polna 3, 78-111 Ustronie Morskie
10.	Środowiskowe Ognisko Wychowawcze TPD „Wodny świat” w Ustroniu Morskim	ul. Osiedlowa 2B, 78-111 Ustronie Morskie
11.	Stowarzyszenie „Sami Swoi”	ul. Bolesława Chrobrego 9, 78-111 Ustronie Morskie
12.	Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Gminy Ustronie Morskie „Nasza Gmina”	ul. Osiedlowa 2b lok. 28, 78-111 Ustronie Morskie
13.	Stowarzyszenie Samorządowo-Gospodarcze „Pomorze”	ul. Osiedlowa 2B, 78-111 Ustronie Morskie
14.	Stowarzyszenie Wspierania i Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	ul. Wojska Polskiego 28, 78-111 Ustronie Morskie
15.	Nadmorski Klub Sportowy „Astra”	ul. Wojska Polskiego 24b, 78-111 Ustronie Morskie
16.	Uczniowski Klub Sportowy „Sokół”	ul. Wojska Polskiego 8, 78-111 Ustronie Morskie
17.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ars Medica	ul. Osiedlowa 2b, 78-111 Ustronie Morskie
18.	Powiatowy Urząd Pracy w Kołobrzegu	ul. Katedralna 46-48, 78-100 Kołobrzeg
19.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kołobrzegu	ul. Kamienna 3, 78-100 Kołobrzeg
20.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Kołobrzegu	ul. Piastowska 9, 78-100 Kołobrzeg

21.	Stowarzyszenie „Feniks” w Kołobrzegu	ul. Warszawska 15, 78-100 Kołobrzeg
22.	Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Kołobrzegu – Warsztaty Terapii Zajęciowej	ul. Mazowiecka 29, 78-100 Kołobrzeg
23.	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Miejski w Kołobrzegu	ul. Katedralna 4, 78-100 Kołobrzeg
24.	Stowarzyszenie na rzecz Pomocy Ludziom Starym, Niepełnosprawnym i Potrzebującym Opieki „Senior”	Piotrowice 1, 78-113 Dygowo
25.	Społeczny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy „Okruszek”	ul. Brzozowa 2, 78-100 Kołobrzeg
26.	Dom Pomocy Społecznej we Włóściborzu	Włóścibórz 1, 78-114, Dygowo

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ustroniu Morskim.

5. CEL GŁÓWNY PROGRAMU, CELE OPERACYJNE, DZIAŁANIA

Cel główny, wyznaczony w Programie Wspierania Rodziny w Gminie Ustronie Morskie na lata 2016-2018 jest następujący:

**Wspieranie rodzin i dzieci w gminie Ustronie Morskie,
zaspakajanie ich potrzeb, zapewnianie im bezpieczeństwa
oraz możliwości rozwoju w środowisku lokalnym**

Osiągnięcie celu głównego jest uwarunkowane realizacją przedstawionych na kolejnych stronach celów operacyjnych oraz działań.

Cel operacyjny 1.:

Wspomaganie rodzin w środowisku lokalnym poprzez:

- **zwiększanie potencjału rozwojowego rodzin,**
- **wspieranie rodzin w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,**
- **zapewnienie rodzinom bezpieczeństwa socjalnego.**

Działania do celu operacyjnego 1.:

- Monitorowanie warunków życia i potrzeb rodzin.
- Promowanie w gminie prawidłowego modelu rodziny oraz edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, np. poprzez udział w ogólnopolskich akcjach promocyjnych, organizowanie spotkań ze specjalistami, pogadank.
- Doskonalenie form pracy socjalnej z rodziną.
- Zwiększenie dostępności poradnictwa specjalistycznego (w tym psychologicznego, pedagogicznego i prawnego), terapii rodzinnej i mediacji.
- W razie potrzeby opracowywanie i realizowanie środowiskowych programów profilaktycznych służących przeciwdziałaniu i zapobieganiu problemom rodzin.
- Wzmacnianie więzi rodzinnych m.in. poprzez organizowanie pikników rodzinnych i imprez integracyjnych.
- Udzielanie przez GOPS wsparcia rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych.
- Promowanie w społeczności lokalnej aktywnych postaw (np. pomocy sąsiedzkiej), skierowanych do rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- Zintegrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez stałą współpracę placówek oświatowo-wychowawczych i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej i ochrony zdrowia, prokuratury rejonowej, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, policji, organizacji pozarządowych i Kościoła.
- Opracowywanie i realizowanie projektów na rzecz rodzin, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Cel operacyjny 2.:

Wspieranie dzieci i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju poprzez:

- **podnoszenie poziomu wychowania i edukacji, udzielanie pomocy uczniom ubogim, uzdolnionym i niepełnosprawnym,**
- **rozwijanie środowiskowych form wsparcia dzieci i młodzieży,**
- **zwiększanie możliwości uczestnictwa dzieci i młodzieży w kulturze, sporcie i rekreacji.**

Działania do celu operacyjnego 2.:

- Podnoszenie jakości kształcenia w placówkach oświatowych, m.in. poprzez doskonalenie kadr nauczycielskich oraz doposażenie szkół w niezbędny sprzęt i programy nauczania.
- Wzbogacanie oferty edukacyjno-wychowawczej, m.in. poprzez zwiększenie w szkołach liczby zajęć edukacyjnych i wychowawczych – w miarę zapotrzebowania i możliwości finansowych.
- Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży z rodzin najuboższych, m.in. poprzez przyznawanie pomocy materialnej o charakterze socjalnym (stypendia, zasiłki), organizowanie zajęć pozalekcyjnych (w tym zajęć wyrównawczych), dofinansowanie udziału w wycieczkach dydaktycznych oraz w kulturze, sporcie i rekreacji, zapewnienie transportu i opieki w czasie przewozu do szkoły.
- Zwiększenie dostępności opieki przedszkolnej.
- Realizowanie programów profilaktycznych wspierających wychowanie dzieci i młodzieży.
- Rozbudowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej w gminie i wyposażenie jej w odpowiedni sprzęt.
- Wzbogacanie ofert zajęć pozaszkolnych, w tym sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych.
- Propagowanie idei wolontariatu wśród dzieci i młodzieży, szerzenie wśród nich postaw filantropijnych, m.in. w stosunku do osób starszych i pokrzywdzonych przez los.
- Opracowywanie i realizowanie projektów na rzecz dzieci współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Cel operacyjny 3.:

Zapewnienie osobom potrzebującym specjalistycznej pomocy poprzez:

- zaspakajanie potrzeb osób samotnie wychowujących dzieci,
- przeciwdziałanie uzależnieniom oraz zjawisku przemocy w rodzinie,
- wzmacnianie poczucia bezpieczeństwa u rodzin i dzieci.

Działania do celu operacyjnego 3.:

- Promowanie prawidłowego modelu rodziny w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich.
- Prowadzenie pracy socjalnej i monitorowanie sytuacji w środowisku lokalnym.
- W miarę potrzeb zapewnienie wsparcia asystenta rodziny.
- Zapewnienie współpracy z psychologami i pedagogami szkolnymi, pracownikami socjalnymi oraz asystentem rodziny.
- Podjęcie działań w kierunku zapewnienia w gminie opieki dzieciom do lat 3.
- Podejmowanie działań mających na celu przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, m.in. kontynuowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego.
- Podejmowanie w gminie przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych poświęconych uzależnieniom, przemocy w rodzinie i jej skutkom (akcje, kampanie).
- Podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i młodzieży.
- Opracowanie i wdrażanie programów profilaktycznych i korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy.

6. REALIZACJA PROGRAMU

Działania wyznaczone w Programie Wspierania Rodziny w Gminie Ustronie Morskie na lata 2016-2018 mają charakter ciągły. Podmiotami odpowiedzialnymi za realizację działań są: Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, placówki przedszkolne, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego.

Partnerami w realizacji działań są z kolei: szkoły ponadgimnazjalne w powiecie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kołobrzegu, Powiatowy Urząd Pracy, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, ośrodki leczenia uzależnień, specjaliści, placówki służby zdrowia, całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze, ośrodki wsparcia, policja, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, Kościół i społeczność lokalna.

Źródłami finansowania działań będą: budżet samorządowy (gminny, powiatowy, wojewódzki) i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Sprawozdanie z realizacji Programu przygotowuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Do oceny stopnia wdrożenia działań wyznaczonych w ramach poszczególnych celów operacyjnych zostaną wykorzystane poniżej przedstawione wskaźniki monitoringowe.

Cel operacyjny 1:

- liczba rodzin objętych pracą socjalną,
- liczba placówek przedszkolnych,
- liczba dzieci objętych opieką przedszkolną,
- liczba rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym, terapią i mediacją,
- liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych,
- liczba zrealizowanych programów profilaktycznych oraz liczba rodzin nimi objętych,
- liczba przeprowadzonych akcji charytatywnych,
- liczba zorganizowanych imprez dla rodzin,

- liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem,
- liczba opracowanych i realizowanych projektów oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba wspólnych przedsięwzięć różnych podmiotów działających na rzecz rodziny i dziecka.

Cel operacyjny 2:

- liczba nauczycieli doskonalących swoje kwalifikacje zawodowe,
- liczba doposażonych placówek oświatowych,
- liczba zajęć pozalekcyjnych,
- liczba uczniów objętych pomocą stypendialną i zasiłkami szkolnymi,
- liczba uczniów biorących udział w zajęciach wyrównawczych,
- liczba uczniów dowożonych do szkół,
- liczba uczniów uzdolnionych, którym przyznano stypendia,
- liczba uczniów objętych nauczaniem indywidualnym,
- liczba uczniów niepełnosprawnych objętych kształceniem specjalnym,
- liczba zrealizowanych programów profilaktycznych,
- liczba świetlic oraz liczba dzieci z nich korzystających,
- liczba zorganizowanych zajęć pozaszkolnych,
- liczba nowych obiektów sportowo-rekreacyjnych,
- liczba wolontariuszy,
- liczba opracowanych i realizowanych projektów oraz liczba osób nimi objętych.

Cel operacyjny 3:

- liczba osób korzystających z porad psychologicznych i prawnych,
- liczba osób objętych świadczeniami wsparciem asystenta rodziny,
- liczba dzieci do lat 3 objętych opieką,
- liczba osób uczęszczających do grup wsparcia,
- liczba osób korzystających z rehabilitacji,
- liczba opracowanych i realizowanych programów lub działań w ich zakresie, profilaktyczno-edukacyjnych w zakresie problematyki uzależnień, przemocy w rodzinie i przestępczości oraz liczba osób nimi objętych.
- liczba przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych,
- liczba spotkań z rodzicami poświęconych bezpieczeństwu dzieci i młodzieży.

UZASADNIENIE
do uchwały w sprawie przyjęcia
„ Gminnego Programu Wspierania Rodziny
w Gminie Ustronie Morskie
na lata 2016 -2018 ”.

Konieczność opracowania Gminnego Programu Wspierania Rodziny wynika wprost z art. 176 pkt. 1 ustawy z dnia 9 marca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 332 z późn. zm.).

Dziecko i rodzina wymagają wsparcia oraz szczególnej troski i ochrony, a działalność na ich rzecz powinna koncentrować się przede wszystkim na ochronie praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwianie dostępu do oświaty, systemu ochrony zdrowia, wypoczynku oraz asekurowaniu w obliczu ryzyka i różnych zagrożeń życiowych.

Program ma na celu wzmocnienie pozycji rodziny i dziecka w gminie poprzez zaplanowanie kompleksowych i zintegrowanych działań, które będą podejmowane w ramach lokalnego systemu wspierania rodziny. Mając powyższe na uwadze przyjęcie „ Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Ustronie Morskie na lata 2016 – 2018” uznać należy za zasadne.